

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADİYAMAN VALİLİĞİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**ADİYAMAN İLİ 2023 YILI ÇEVRE DURUM
RAPORU**

**HAZIRLAYAN:
ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

ADİYAMAN - 2024

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ.....	1
A. HAVA	4
A.1. HAVA KALİTESİ.....	4
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLİTİCİLER	7
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR.....	10
A.3.1. <i>Temiz Hava Eylem Planları</i>	10
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI.....	10
A.5. ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ	13
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	13
A.7. ULAŞIM VE HAREKETLİLİK	13
A.8 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	14
B. SU VE SU KAYNAKLARI	15
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ.....	15
B.1.1. <i>Yüzeysel Sular</i>	15
B.1.1.1. Akarsular.....	15
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	16
B.1.2. <i>Yeraltı Suları</i>	17
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	18
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ.....	18
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU.....	18
B.3.1. <i>Noktasal kaynaklar</i>	18
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	18
B.3.1.2. Eysel Kaynaklar	19
B.3.2. <i>Yayıllı Kaynaklar</i>	19
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	19
B.3.2.2. Diğer.....	19
B.4. DENİZLER	19
B.4.1. <i>Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu</i>	19
B.4.2. <i>Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu</i>	19
B.4.3. <i>Acil Müdahale Planları</i>	19
B.4.4. <i>Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri</i>	19
B.4.5. <i>Denizdeki Balık Çiftlikleri</i>	19
B.4.6. <i>Deniz Çöpleri</i>	19
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ.....	20
B.5.1. <i>İçme ve Kullanma Suyu</i>	20
B.5.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti.....	20
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti.....	20
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	20
B.5.2. <i>Sulama</i>	21
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	21
B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	21
B.5.3. <i>Endüstriyel Su Temini</i>	21
B.5.4. <i>Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı</i>	22
B.5.5. <i>Rekreasyonel Su Kullanımı</i>	22
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	22
B.6.1. <i>Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri</i>	22
B.6.2. <i>Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri</i>	25
B.6.3. <i>Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi</i>	25
B.6.4. <i>Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı</i>	25

B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	26
<i>B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar</i>	26
<i>B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi</i>	26
<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	27
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	27
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	29
C. ATIK	30
C.1. BELEDİYE ATIKLARI	30
C.2. HAFRİYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	32
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	32
C.3.1. Eğitimler.....	32
C.3.2. Atık Getirme Merkezleri	33
C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı.....	33
C.4. AMBALAJ ATIKLARI.....	33
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR.....	36
C.6. ATIK YAĞLAR.....	37
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	38
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	39
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER	39
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR.....	40
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	41
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	41
C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları.....	41
C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	42
C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları	42
C.13. TIBBİ ATIKLAR.....	42
C.14. MADEN ATIKLARI	43
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	45
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	46
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	46
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	46
D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI	47
D.1. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ (PGD)	47
D.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	47
E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	48
E.1. FLORA	48
E.2. FAUNA	48
E.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI.....	48
E.3.1. Ormanlar	48
E.3.2. Milli Parklar	48
E.3.3. Tabiat Parkları	48
E.4. ÇAYIR VE MERA	48
E.5. SULAK ALANLAR	48
E.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI.....	49
E.6.1. Tabiat Anıtları	49
E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları.....	49
E.6.3. Anıt Ağaçlar.....	49
E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri	49
E.6.5. Doğal Sıt Alanları.....	49

E.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	49
F. ARAZİ KULLANIMI	50
F.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ.....	50
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA.....	52
E.2.1. Çevre Düzeni Planı.....	52
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	53
G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	54
G.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	54
G.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ.....	55
G.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	56
H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI.....	57
H.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	57
H.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	57
H.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	58
H.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI.....	60
H.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	60
I. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	61

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 1– Hava kalitesi değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri	5
Çizelge 2- Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	6
Çizelge 3- Ulusal hava kalitesi indeksi	6
Çizelge 4–2023 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	7
Çizelge 5– Adıyaman ilinde 2023 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	9
Çizelge 6- Adıyaman ilinde 2023 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler	11
Çizelge 7 –Adıyaman ilinde 2023 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerlerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3)	12
Çizelge 8- 2023 yılında Adıyaman ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı.....	13
Çizelge 9– Tamamlanan Bisiklet Yolları	14
Çizelge 10– Adıyaman ilinin akarsuları	15
Çizelge 11- Adıyaman ilinde mevcut göl, gölet ve rezervuarlar	17
Çizelge 12– Adıyaman ilinin yeraltı suyu potansiyeli	17
Çizelge 13- Adıyaman ilinde 2023 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları.....	18
Çizelge 14– Adıyaman ilinde 2023 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu	24
Çizelge 15– Adıyaman ilinde 2023 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde Atıksu Arıtma Tesislerinin (AAT) durumu	25
Çizelge 16- Adıyaman ilinde 2023 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı	25
Çizelge 17– Adıyaman ilinde 2023 yılı itibariyle arıtıldıktan sonra bertaraf edilen atıksu durumu	26
Çizelge 18- Adıyaman ilinde 2023 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler	26
Çizelge 19– Adıyaman ilinde 2023 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları.....	28
Çizelge 20- Adıyaman ilinde 2023 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	28
Çizelge 21- Adıyaman ilinde 2023 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri.....	31
Çizelge 22– 2023 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler	32
Çizelge 23– 2023 yılı itibariyle sıfır atık sistemini kuran ve belediye geneli temel seviye sıfır atık belgesini alan belediye sayısı.....	33
Çizelge 24 – 2023 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan(faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı	33
Çizelge 25- 2023 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları*	34
Çizelge 26- 2023 yılında kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	35
Çizelge 27- 2023 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı.....	35
Çizelge 28- 2023 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı.....	36
Çizelge 29- 2023 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*	37
Çizelge 30– 2023 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	38
Çizelge 31– Adıyaman ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü ve pil miktarı (kg) *	38
Çizelge 32– 2023 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler.....	39

Çizelge 33–2020 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler	39
Çizelge 34– Yıllar itibariyle geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	40
Çizelge 35–2023 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	40
Çizelge 36- 2023 yılı teslim alınan ÖTA sayısı	41
Çizelge 37– 2020 yılı tehlikesiz atıkların toplanma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri.....	41
Çizelge 38–2023 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi	41
Çizelge 39–2023 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı	42
Çizelge 40– 2023 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı.....	42
Çizelge 41- Yıllara göre tıbbi atık miktarı.....	43
Çizelge 42– 2023 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı.....	43
Çizelge 43– 2023 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı.....	45
Çizelge 44– 2023 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı.....	46
Çizelge 45– 2023 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları	46
Çizelge 46– Arazi kullanım sınıflandırması	51
Çizelge 47– Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2023 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı	54
Çizelge 48– Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2023 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	55
Çizelge 49– 2014-2023 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	55
Çizelge 50– 2023 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları	55
Çizelge 51- 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı.....	57
Çizelge 52– 2023 yılında ÇŞİDİM ‘e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları.....	58
Çizelge 53–2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı.....	58

GRAFİKLER DİZİNİ

Sayfa

Grafik 1- Adıyaman ilinde 2023 yılında Adıyaman Merkez istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*(havaizleme.gov.tr, 2023).....	11
Grafik 2- Adıyaman ilinde 2023 yılında Merkez istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği (havaizleme.gov.tr,2023)	12
Grafik 3- 2023 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	13
Grafik 4- Adıyaman ilinde 2023 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	20
Grafik 5- Adıyaman ilinde 2023 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı	21
Grafik 6- 2023 yılında Adıyaman ilinde kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı	22
Grafik 7-2023 yılında Adıyaman ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı.....	23
Grafik 8- 2023 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi	27
Grafik 9- 2023 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi	27
Grafik 10- Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı	32
Grafik 11- Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen il genelindeki bina ve yerleşkelerin sayısı	34
Grafik 12- Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı	35
Grafik 13- Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı.....	36
Grafik 14- Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	37
Grafik 15- Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ toplama miktarları &	38
Grafik 16- Yıllar itibariyle geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	40
Grafik 17 - 2023 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı.....	44
Grafik 18- Adıyaman ilinde 2023 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması	50
Grafik 19- 2023 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	54
Grafik 20- 2023 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı	55
Grafik 21- ÇŞİDİM tarafından 2023 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı.....	57
Grafik 22- 2023 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı.....	58
Grafik 23- 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı (e-denetim yazılımı, 2023).....	59
Grafik 24- 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı.....	59

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita 1. Adıyaman İli Haritası	1
Harita 2 –Adıyaman ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri	10
Harita 3– Adıyaman ilinin Çevre Düzeni Planı.....	53

GİRİŞ

Adıyaman ilimizi Tanıyalım

Harita 1. Adıyaman İli Haritası

Adıyaman İli Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesinin batı ucunda Orta Fırat bölümü içinde yer alır. Toroslar'ın güneydoğu uzantıları üstünde yer alan Adıyaman ilinin Kuzeyinde Malatya ili (Pütürge, Yeşilyurt ve Doğanşehir ilçesi), Batıda Kahramanmaraş ili (Merkez ile Pazarcık ilçesi), Güneybatıda Gaziantep (Araban ilçesi), Güneydoğuda Şanlıurfa ili (Siverek, Hilvan, Bozova ve Halfeti ilçeleri), Doğuda ise Diyarbakır ili (Çermik ile Çüngüş ilçesi) bulunmaktadır.

Merkez ilçe dahil 9 ilçesi ile 406 köyü vardır. İlçeleri Merkez, Besni, Çelikhan, Gerger, Gölbaşı, Kahta, Samsat, Sincik ve Tut ilçeleridir. Adıyaman ili 370 25' ile 380 11' kuzey enlemi, 370 ve 390 doğu boylamı arasında yer alır. Adıyaman ilinin yüzölçümü 7 614 km², göller ile 7.871 km² olup, rakımı 669 m dir. Yüzölçümü: 7614 km² Nüfus: 632.459 Trafik Kodu: 02 konum itibariyle de ilin merkezi bir yerinde yer almıştır. Kuzeyinde Çelikhan, Sincik ilçeleri, doğusunda Kahta ilçesi, güneydoğusunda Samsat ilçesi ve Atatürk Baraj gölü ile güneyinde Fırat nehri, batısında da Besni İlçesi ile Tut İlçesi yer alır. Yüz ölçümü 1702 km, yüksekliği ise 669 m.'dir.

Adıyaman İli daha önceleri sadece kale (Hisn-ı Mansur Kalesi) etrafında iken bilhassa, il merkezi olduğu 1954 yılından itibaren süratle gelişmiştir.

İlçe merkezinde doğu – batı istikametinde çizilerek çizilecek bir çizgi ilçeyi yaklaşık olarak ikiye böler. Bu çizginin kuzeyi dağlık, güneyi ise ovalıktır. Ova, güneydeki Fırat nehri ve Atatürk Barajı göl kıyısına kadar devam eder. Kentin birkaç kilometre kuzeyinden itibaren kuzeye doğru gittikçe yükselen dağlık alanlar başlar. Güneydoğu Torosların bir bölümü olan bu dağlar doğu – batı istikametinde uzanır. Yüz ölçümünün üçte birinden fazlasını oluşturan kuzeyindeki dağlık alanlarda yayla iklimi hüküm sürer.

Ekonomik Durumu

Sanayi Tarihiçesi

Adıyaman'ının sanayi ile tanışma tarihi 1955'tir. Tekstil sektörü ile ilgili entegre bir tesisin kurulması amacıyla 1955 tarihinde "Adıyaman Pamuklu Dokuma Sanayi Türk Anonim Şirketi" kurulmuş ve 1967 yılında üretime geçmiştir. 1973–1975 tarihleri arasında Çimento, Süt ve Yem Fabrikası tesislerinin Adıyaman'da kurulması ile ilgili etüt proje bazında birtakım çalışmalar başlatılmıştır.

Kalkınmada Öncelikli Yörelerde uygulanan devlet yardımları ve teşvikler ile temin edilen uzun vadeli ucuz maliyetli kredilerle sanayide ve yatırımlarda gözlemlenebilir bir hareketliliğin oluştuğu ancak, alınan kredilerin iyi değerlendirilememesi ve yatırımcıların yönlendirilememesi nedeniyle arzulanabilir bir yatırım hamlesinin yapılamadığı görülmektedir. 1988 yılından sonra birtakım tekstil ve un fabrikalarının faaliyete geçmesiyle yatırımlarda nispi bir artış olduğu görülmektedir.

Adıyaman'ın Bugünkü Sanayi Durumu;

Ekonomisi ağırlıklı olarak tarıma dayalı olmakla birlikte son yıllarda özellikle tekstil, gıda ve mermer sektörü yatırımlarında sanayileşme eğilimi görünmektedir. Sanayi işletmelerinin büyük bir çoğunluğu il merkezindedir.

- Özel sektör kamu sektörüne göre daha fazla katma değer meydana getirmiştir.
- Sanayi sektörü içerisinde tekstil sanayisinin gıda sektörüne göre daha fazla katma değer meydana getirdiği görülmektedir.
- Darboğazda olan tesisler genellikle ham madde, Pazar noksanlığı ve ağırlıklı olarak da işletme sermayesi yetersizliği nedeniyle problemler yaşamaktadır.
- En önemli yer altı zenginliği petroldür.
- Özel sektör üretimleri ile birlikte ülkemiz ham petrolünün yaklaşık %20'si Adıyaman bölgesinde üretilmektedir.
- Maden kaynakları bakımından oldukça zengin potansiyele sahiptir.

Bu gün itibariyle İlimiz genelinde merkez ve ilçeler dahil, değişik alan ve sektörde sanayi sicil belgesi almış 592 işletmemiz mevcut olup, bu işletmelerde 17719 kişi istihdam edilmektedir. İl genelinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, % 48 ile Tekstil ürünleri imalatı, % 5,98'lik bir oran ile Gıda ürünleri imalatı sektörlerinin ilk iki sırada olduğu görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

- % 6,31 Taş ve Toprağa Dayalı Ürünler;
- % 1,72 Ana Metal (Demir Çelik ve Demir Dışı Metaller),
- % 1,98 Mobilya imalatı
- % 4,84 Petrol ürünleri
- % 2 Lastik ve plastik ürünleri imalatı,
- % 1 Kimyasal Ürünler (Kimya-Gübre)

% 0,59 Makine imalatı, tarım makineleri, elektrikli makineler

% 3 Diğer (Çimento, Kağıt ve Kağıt Ürünleri, Deri ve deri ürünleri);

şeklinde dağılım göstermektedir.

Hayvancılık sektöründe Yapılabilecek Yatırımlar

Yıllardır bitkisel ve hayvansal üretim arasında denge kurulamamış, son yıllarda bu denge hayvancılık aleyhine bozulmuştur. Bu olumsuz yapının ortadan kaldırılmasına yönelik besicilik yatırımlarının artırılması gerekmektedir. Özellikle köyden kente göçle hayvancılık giderek azalmıştır. Köy-kent yapıların yaygınlaştırılması ile hayvancılık sektörü önemli miktarlarda değer kazanacaktır.

- Su Ürünleri Üretimi ve İşleme Tesisi,
- Arıcılık ve Bal Üretimine Yönelik Yatırımlar,
- Tiftik Keçisi yetiştiriciliği,
- Et Besiciliği,
- Süt Besiciliği,
- Yumurta tavukçuluğu,
- Et Tavukçuluğu,
- Hindi Yetiştiriciliği,
- Devekuşu Yetiştiriciliği,

Maden Sektöründe Yapılabilecek Yatırımlar

Yer altı zenginliği yüksek olmasına rağmen, petrolün dışındaki maden varlığından bugüne kadar yeterince istifade edilememiştir. İlimiz Maden potansiyeli yönünden irdelendiğinde özellikle son yıllarda bölgede yapılan arama çalışmalarında önemli bir mermer rezervinin varlığı tespit edilmiştir.

Maden sektöründe yapılabilecek 5 yatırım belirlenmiştir.

Bakır Madeni Ocak İşletmeciliği,

- Linyit Kömürü Ocak İşletmeciliği,
  - Mermer Ocak İşletmeciliği
  - Mermer İşleme Atölyeleri
  - Krom Ocak İşletmeciliği
  - Mangan Ocak İşletmeciliği
- Turizm

İlimizde inanç turizmi (Safvan –Bin Muattal sahabe ve Menzil Tarikatı) ve tarihi ve antik yerler (Nemrut Dağı, Perre Antik Kenti, Cendere Köprüsü, Eski Kahta Kalesi, Kızıl İn Köprüsü) olarak bilinen yerlere ziyaretler olmaktadır.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü birimi olan ÇED, Çevre İzin ve Lisans Şubesi 1 tane şube müdürü (Çevre Müh.) 4 tane Çevre Mühendisi, 2 tane Tekniker görev yapmaktadır. Çevre Yönetimi ise 1 tane şube müdürü (Çevre Müh.) 6 tane Çevre Mühendisi 3 tane de tekniker görev yapmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirlenici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2020 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge 1'te verilmektedir.

Ancak farklı kirlenicilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirlenicilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirlenici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirlenici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirlenici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Çizelge 1– Hava kalitesi değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER	UYARI EŞİĞİ
		($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	380 350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	150 125	
	yıllık ve kış dönemi (1 Ekim’den 31 Mart’a kadar) -insan sağlığının korunması için-	20 20	
NO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	260 250	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	44 40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30 30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	60 50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	44 40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,6 0,5	----
BENZEN	yıllık -insan sağlığının korunması için-	8 7	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama -insan sağlığının korunması için-	10.000 10.000	----

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği)

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge 2’ de verilmektedir.

Çizelge 2- Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge 3- Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 – 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 – 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 – 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 – 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 – 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

**Çizelge 4–2023 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)**

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme Tesisleri		
Asit Üretim Tesisleri		
Atık Geri Kazanım ve Bertaraf Tesisleri		
Cam Üretim Fabrikaları		
Çimento	1	1
Demir - Çelik ve Metalurji Fabrikaları		
Doğalgaz Çevrim ve Termik Santraller		
Gıda Fabrikaları		
Gübre Fabrikaları		
Kağıt Fabrikaları		
Kimya Fabrikaları		
Kireç Fabrikaları		
Lastik Üretim Tesisleri		
Otomotiv		
Petrol ve Petrokimya Tesisleri		
Şeker Fabrikaları		
Tekstil Fabrikaları		
TOPLAM		

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfirik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'nin ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM_{10}), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM 'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM_{10} - $10 \mu\text{m}$ 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) $2,5 \mu\text{m}$ 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM_{10} için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM_{10} solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tkayıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM_{10} 'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM_{10} maruziyetine karşı hassastır. PM_{10} yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO 'in global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO 'in ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO 'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

İlimizde Genel olarak, doğalgaz ve kömür yakıt olarak kullanılmaktadır.

Çizelge 5– Adıyaman ilinde 2023 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(Akmercan Doğalgaz Dağıtım A.Ş, 2024)

	Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
	Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi							
	Sanayi	Kömür	77.000	Sanayii	599,885		
	Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut	77.000			88.434,817			

Not: Adıyaman Akmercan Gaz Doğalgaz 2023 yılı verilerini göndermemiştir.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

2023 Yılı; İlimizde Katı Yakıt Satıcısı Kayıt Belgesi alan firmalar aracılığı ile ilimizde Kömür Satmak isteyen firmalara 171 adet satış izin belgesi,

- 3 adet kömür numunesi alınarak analiz yapılmak üzere Bakanlığımızca yetkili Laboratuvarına gönderilmiştir.
- Ardıye ve Binalarda kömür denetimleri gerçekleştirilmiştir.
- 15000 adet hava kirliliği ile ilgili broşür bastırılarak, kış mevsiminde Adıyaman Belediyesine su faturalarına eklenip dağıtılması için teslim edildi.

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

İlde Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve ilgili Bakanlık Genelgesi çerçevesinde hazırlanmış olan Temiz Hava Eylem Planları ve bu planlar dahilinde belirlenmiş eylemlerin, gerçekleşme durumu ile ilgili bilgilere burada yer verilecektir.

İller tarafından hali hazırda kullanılan THEP-İZ İzleme yazılımından bilgi alınması, süreci kolaylaştıracaktır.

A.4. Ölçüm İstasyonları

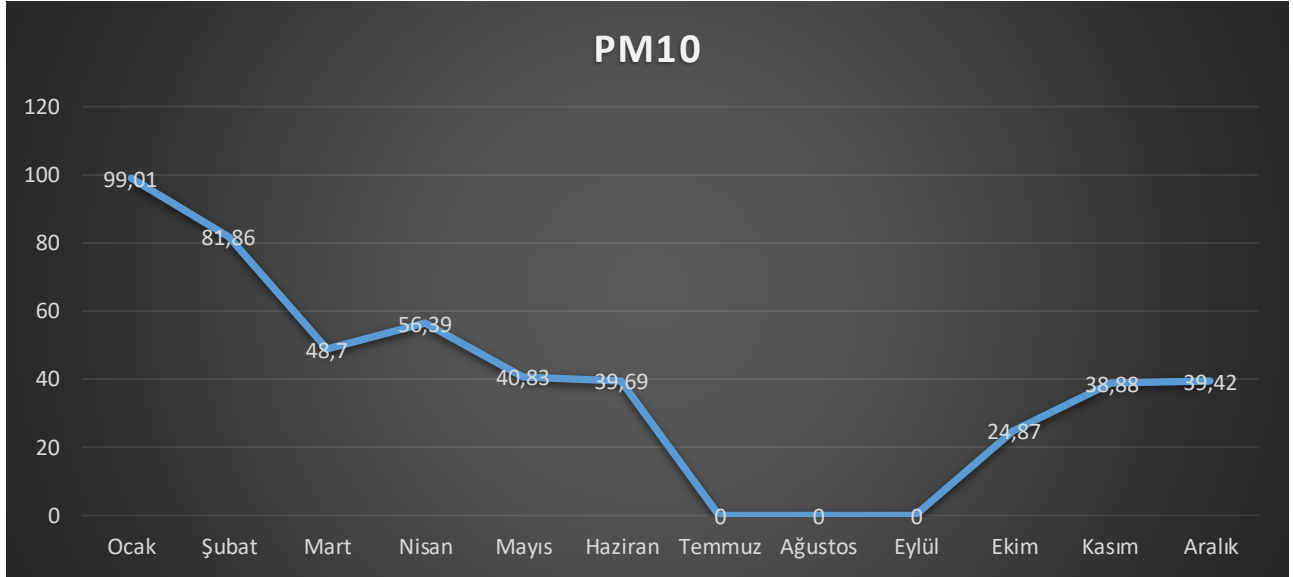
Harita 2 –Adıyaman ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri

İlimizde Musalla Mahallesi Meteoroloji Müdürlüğü bahçesinde 1 (bir) adet Hava kalitesi ölçüm merkezimiz bulunmaktadır.

Çizelge 6- Adıyaman ilinde 2023 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler

(havaizleme.gov.tr, 2024)

İSTASYON YERLERİ	İSTASYON TÜRÜ (Isınma/Trafik/Sanayi)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₃	HC	PM
Adıyaman		X					X

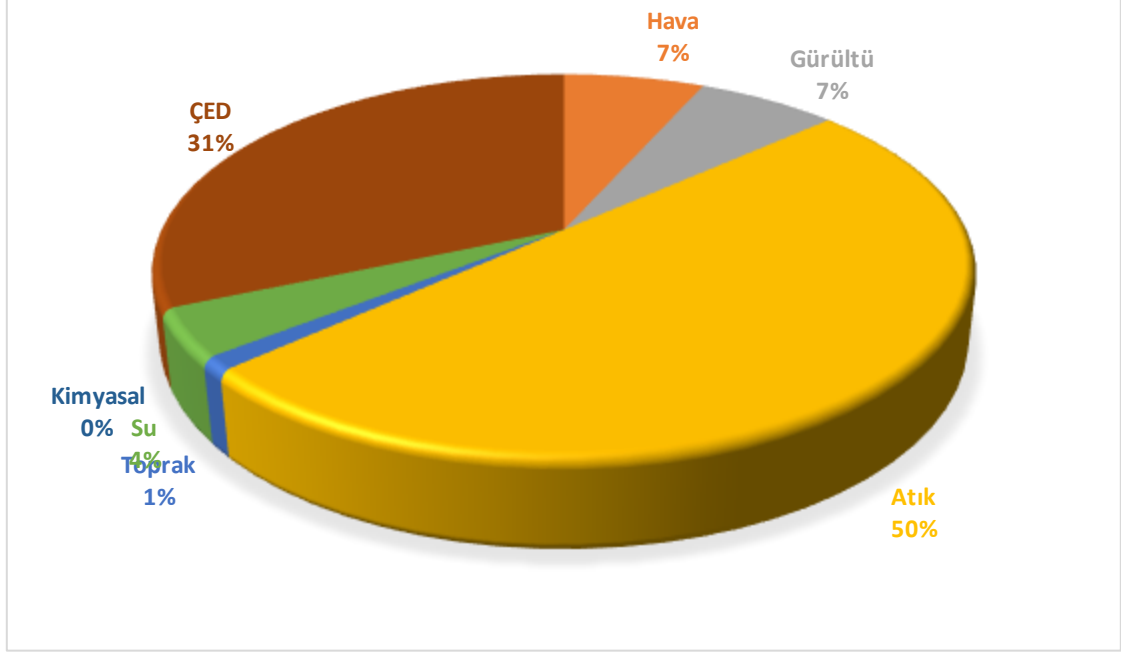

Grafik 1- Adıyaman ilinde 2023 yılında Adıyaman Merkez istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değeri grafiği* (havaizleme.gov.tr, 2024)

A.5. Çevresel Gürültü

Gürültü ile alakalı İl Müdürlüğümüze Alo 181 ve diğer ihbar kanları ile yapılan toplam 80 adet şikâyet ulaşılmıştır. Şikâyetlerle alakalı yerinde incelemeler yapılmış olup gerekli uyarı ve ikazlar yapılmıştır.

Grafik 3– 2023 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı (Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İlimizde iklim değişikliği eylem planı ile ilgili 2020- 2024 Temiz Hava Eylem Planı bulunmaktadır. Ayrıca hava, su vb. konularda alıcı ortama atık salan işletmelerin kontrolünün yapılması sıklaştırılmakta ve bu işletmelerin çevreyi kirlenmemeleri için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

A.7. Ulaşım ve Hareketlilik

İlimizde Merkezde 18, Kahta ilçesinde 2, Besni ilçesinde 1 ve Gölbaşı ilçesinde 2 olmak üzere toplam 18 adet Egzoz gazı Ölçüm İstasyonuna Ölçüm yetki belgesi verilmiştir. 2023 yılı içerisinde toplamda 51556 araç Egzoz muayenesi yaptırmıştır.

Çizelge 8- 2023 yılında Adıyaman ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı (Trafik Tescil Şube Müd. ve Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
18 Adet	115.018 Adet	51.556 Adet

Çizelge 9– Tamamlanan Bisiklet Yolları
(Kaynak, Yıl)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
-	-	-

İlimizde bisiklet yolu bulunmamaktadır.

A.8 Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde daha önce yoğun olarak kullanılan kömür yakıtından dolayı hava kirliliği kötü durumdayken, doğalgaz kullanımının artırılması sonucu hava kalitesinde önemli bir iyileşme sağlanmış, alıcı ortamlara sıvı atıkların salınımı büyük oranda önlenmiş ve bu da yer altı ve yer üstü sularında önemli oranda kalitenin artmasını sağlamıştır.

Kaynaklar

havaizleme.gov.tr

Adıyaman Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

Adıyaman Belediye Başkanlığı

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

İlde bulunan akarsular hakkında kısa bilgi verilerek aşağıda yer alan çizelge doldurulmalıdır. İlgili Fırat Nehri İlin en önemli akarsuyudur. Diğer akarsuları ise şunlardır; Sofraz Çayı, Ziyaret Çayı, Çakal Çayı, Kalburcu Çayı, Eğri Çayı, Besni Akdere Çayı, Şepker Çayı, Çat Deresi, Gürlevik Deresi ve Halya Deresi ile Gölbaşı, İnekli, Azaplı ve Abdulharap gölleri ilin diğer su kaynaklarıdır.

Fırat Nehri: İlin en önemli akarsuyudur. Şanlıurfa ve Diyarbakır illeri ile sınırı oluşturur. İl içindeki uzunluğu 180 km. dir. Kâhta, Kalburcu ve Göksu Çayları nehrin başlıca kollarıdır.

Kahta Çayı: Çelikhane yöresindeki Bulam, Abdulharap ve Recep sularını toplayıp Cendere Köprüsünden geçtikten sonra Eski Kahta ve Alut Arazisinde biriken dağ sularını da alarak Fırat Nehri'ne karışır (45.5 km).

Göksu Çayı: Kahramanmaraş ili sınırlarından çıkar. Erkenek, Tut.ve Akdere civarından geçer. Sofraz suyunu da aldıktan sonra Gümüşkaya'nın batısında Fırat Nehrine karışır. İl sınırları içindeki uzunluğu 90 km. 'dir.

Sofraz Çayı: Besni ilçesi Toklu Köyü civarından çıkar. Hacıhalil Köyü yakınlarında Keysun Suyu'nu alarak Akdere civarında Göksu Çayı'na karışır. İl sınırları içindeki uzunluğu 51 km.'dir.

Ziyaret Çayı: Kaynağını Cebel ve Zey Köyleri sularından alarak İpekli Köyü civarında Atatürk Barajı Gölü'ne karışır.

Adıyaman ilinin önemli sayılabilecek diğer akarsuları ise şunlardır: Çakal Çayı (37.5 km.) Kalburcu Çayı, Eğriçay (32 km.}, Besni Akdere Çayı (59 km.) Keysun Çayı (45 km.), Birimşe Çayı (35 km.), Şepker Çayı, Çat Deresi, Gürlevik Deresi ve Halya Deresi (41 km.)

Çizelge 10– Adıyaman ilinin akarsuları (DSİ, 2024)

AKARSU İSMİ	TOPLAM UZUNLUĞU(km)	İL SINIRLARI İÇERİSİNDEKİ UZUNLUĞU (km)	Yıllık DEBİ (m3/h)	KOLU OLDUĞU AKARSU	KULLANIM AMACI
Göksu Çayı	186,2	115,6	50,800	Fırat Nehri	Enerji, içme, tarım
Halya Deresi	16,8	16,8	0,800	Kalburcu Çayı	içme, tarım
Eğri Çayı	33,6	33,6	0,738	Fırat Nehri	içme, tarım
Çakal Çayı	30,9	30,9	0,900	Fırat Nehri	içme, tarım
Gürlevik Deresi	19,9	19,9	41,11	Şepker Çayı	içme, tarım

Besni Akdere	48,6	48,6	1,200	Göksu Çayı	içme, tarım
Sofraz Çayı	86,7	80,8	3,087	Göksu Çayı	Enerji, içme, tarım
Keysun Çayı	22,4	22,4	1,247	Sofraz Çayı	Enerji, içme, tarım
Kalburcu Çayı	44,4	44,4	4,987	Fırat Nehri	içme, tarım
Birimşe Çayı	43,1	43,1	7,950	Cendere Çayı	Enerji, içme, tarım
Cendere Çayı	70,0	70,0	27,310	Fırat Nehri	Enerji, içme, tarım
Bulam Çayı	49,6	49,6	18,59	Cendere Çayı	Enerji, içme, tarım
Şepker Çayı	38,4	38,4	5,743	Göksu Çayı	içme, tarım
Ziyaret Çayı	21,9	21,9	4,34	Fırat Nehri	Tarım
Eski Kahta Çayı	36,2	25,8	8,200	Fırat Nehri	Enerji, içme, tarım
Han Deresi	37,9	37,9	1,300	Şepker Çayı	içme, tarım

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Gölbaşı Gölü: Gölbaşı ilçesinin belediye sınırları içinde ve ilçenin kuzeybatı kesiminde bulunur. İlin en büyük gölüdür. Çevresi sazlıklarla kaplıdır. Gölün alanı 2.19 km² dir.

Abdülharap Gölü: Çelikhan ilçesi sınırları içinde olup, alanı 5 km² dir. Çevresi dağlıktır. Kıyısı otluk ve sazlıktır. Bir gideğenle Kahta çayını besler.

Azaplı Gölü: Gölbaşı gölünün devamı niteliğinde olup, ilçenin batısına düşer. Gölün alanı 2.72 km² dir. İnekli Gölü de Azaplı Gölüne yakındır. Alanı 1.09 km² dir.

Atatürk (Karababa) Barajı: 1981 yılı Atatürk'ün 100. doğum yılı münasebetiyle Atatürk Barajı olarak değiştirilmiştir. Adıyaman ve Şanlıurfa illeri arasında Adıyaman'ın 35 km. güneyinde Fırat Nehri üzerinde kurulmuştur. Atatürk Barajı'nın yeri, Keban Barajı'nın 346 km. Karakaya Barajı'nın 180 km. aşağısındadır. Tamamen Üst kratese kireçtaşı (kalker) seriler üzerindedir. Üstten kısmen bütünlü, çok silekli tabakalara dönüşen, ince tabakalı kireçtaşı (kalker) içeren kayaç serisi bulunmaktadır.

Çamgazi Barajı: Adıyaman şehrinin 17 km. batısında Adıyaman-Şanlıurfa karayolunun batısında Doyran ve Kuzgun dereleri üzerinde sulama amaçlı yapılmakta olan barajdır.

Koçali Barajı ve Hidroelektrik Santrali: Adıyaman-Çelikhan arasındaki alanın sulama ve enerji ihtiyacını karşılamak amacıyla Koçali nahiye merkezinin 6 km. kuzeydoğusunda Terasa Çayı üzerinde, Adıyaman'a 40 km uzaklıkta olan bu baraj, zonlu kaya dolgu tipinde inşa edilmektedir. Yüksekliği 118 m., gövde dolgu hacmi 7.900.000 m³ olacaktır. Suyu akıtmak amacıyla yapılmakta olan Bulam Tünelinin çapı 4 m. Uzunluğu 1650 m., Koçali Tüneli'nin çapı ise 3.5 m., uzunluğu 5.000 m olacaktır. Etütler tamamlanmış olup kati proje yapılması aşamasına gelmiştir.

Çizelge 11- Adıyaman ilinde mevcut göl, gölet ve rezervuarlar (DSİ, 2024)

Gölün/Göletin Rezervuarın Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Katılan Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Çamgazi Barajı	Baraj	53119x10 m ³	7520	29500x10 m ³		Sulama
Gözebaşı Göleti	Gölet	881.91x10 m ³	100	209x10 m ³		Sulama
Hasancık Göleti	Gölet	849.27x10 m ³	95	124x10 m ³		Sulama
İncesu Göleti	Gölet	1722.19x10 m ³	108	190.50 x10 m ³		Sulama
Karahöyük Göleti	Gölet	2808.73x10 m ³	304	158x10 m ³		Sulama
Kınık Göleti	Gölet	1177.64x10 m ³	183	62.40x10 m ³		Sulama
Yeditepe	Gölet	213.53x10 m ³	72	Yeni işletmeye açıldı		Sulama

B.1.2. Yeraltı Suları

İlimizde yer altı suları genel olarak yağış kaynaklı olarak değişmektedir. Yağışların bol olduğu yıllarda yer altı su seviyeleri de değişim göstermektedir. Adıyaman ilindeki yer altı su kaynakları genellikle kuzeydeki dağ yamaçları civarında yoğunlaşmıştır. Son yıllarda tarımsal alanda kullanımın yaygınlaşmasıyla yer altı sularına olan talep artmıştır.

Jeotermal kaynaklı sulara Adıyaman Kahta ilçemizde 4 tane kuyuda çıkarılmaktadır. Çıkarılan jeotermal suyu Menzil (Durak) Köyü Termal tesislerine taşınmakta ve burada 1004 Adet Termal Konuta kullanılmaktadır.

Çizelge 12– Adıyaman ilinin yeraltı suyu potansiyeli (DSİ, 2024)

Kaynağın ismi	(hm ³ /yıl)
Adıyaman Merkez Alt Havzası	40,36
Besni Alt Havzası	125,70
Çelikhan-Gerger-Kahta Alt Havzası	36,00
Nurhak-Tut Alt Havzası	69,00

İlimizde yer altı suları teknolojik gelişmelere bağlı olarak (sondaj vb.) genel olarak tarım sulamada kullanımını artmakta, Özellikle bahçe alanındaki gelişmeler ve bunun yanında yağışların da az yağması nedeniyle yer altı sularında büyük ölçüde azalmalar meydana gelmektedir.

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Adıyaman ilinde, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre, yıllık toplam yağış miktarının 536,6 mm olduğu, ovadaki yağmur sularını yeraltına süzen alüvyon ve pliosen yaşlı şelmo formasyonlarının alan toplamının 450 km² olduğu ve söz konusu formasyonların süzme oranının % 15 olduğu kabul edilirse, bir yılda yeraltına süzülen su miktarı;
 $450 \times 106 \times 0,537 \times 0,15 = 36,25 \times 106 \text{ m}^3$ olarak hesaplanır.

Buna ilave olarak, kuzeydeki drenaj alanından gelen yüzeysel su kaynaklarının da yeraltı suyunu beslediği ve bunun miktarının yaklaşık olarak süzülen su ile aynı olduğu kabul edilirse, toplam rezerv;
 $36,25 \times 2 \times 106 = 72,5 \times 106 \text{ m}^3$ olarak hesaplanır.

Bu rezervin % 75'inin üretilebilir olduğu kabulü ile, yeraltından çekilebilecek toplam su miktarı sonuçta aşağıdaki şekilde hesaplanır (DSİ ve DMİ verilerine göre TPAO tarafından hesaplanmıştır).
 $72,5 \times 0,75 \times 106 = 54,375 \times 106 \text{ m}^3 = 5763,75 \text{ m}^3$

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Çizelge 13- Adıyaman ilinde 2023 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları (DSİ ve Tarım ve Orman İl Müdürlüğü,2024)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulam a suyu	Endüstri -yel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatlar 1	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
T3-A1	Yeraltı Suyu	x	x	x				Besni-Çakırhöyük		252.88
T2-A1										8.25
T2-A1										6.46
T2-A1										32.39
T2-A1										29.87
T2-A1										25.00
T2-A1										18.99
T2-A1										22.34
T2-A1										19.54

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

Organize Sanayi Bölgesinde Atıksu Arıtma tesisi faaliyette olup, Arıtıldıktan sonra Eğri çayına deşarj edilmektedir. İlimizde endüstriden kaynaklanan atıksular tekstil ve boyahanelerden kaynaklanmaktadır. Üretilen atıksu miktarı yıllık 300.000-450.000 m³/yıl değerleri arasında değişmektedir

B.3.1.2. Eysel Kaynaklar

Eysel kaynaklı atık suların Adıyaman Belediyesi Atık su Arıtma tesisinde arıtılmaktadır. Arıtma tesisi Sivilce mevkiinde, Adıyaman yerleşim yerinin Güneydoğusunda kalmaktadır. Arıtma tesisi 32.808 ton/gün kapasiteli olup, arıtılan/deşarj edilen atık su miktarı 0,33 m³/sn dir. Atıksu arıtma tesisinin koordinatları 4179191.26-438780.401 dir. Atıksu arıtma tesisi Adıyaman ilinde 289.839 kişiye hizmet vermektedir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Gıda Tarım ve hayvancılık İl Müdürlüğü konu ile ilgili düzenli olarak izleme yapmaktadır.

B.3.2.2. Diğer

İlimizde vahşi depolama sahaları vardır. Bu sahalar mevcut yeraltı ve yer üstü sularını etkilemektedir. Ancak ilimizde düzenli depolama sahası, mahkeme kararıyla yürütmeyi durdurma kararı gereği faaliyete geçememiştir. Düzenli depolama sahası bulunmamaktadır.

B.4. Denizler

B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

İlimizin denizlere herhangi bir kıyısı bulunmamaktadır.

B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu

İlimizde Plaj bulunmamaktadır.

B.4.3. Acil Müdahale Planları

İlimizde Acil Müdahale Planı bulunmamaktadır.

B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri

İlimizde atık kabul tesisleri ve Atık alma gemileri bulunmamaktadır.

B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri

İlimizde deniz olmadığı için balık çiftliği bulunmamaktadır.

B.4.6. Deniz Çöpleri

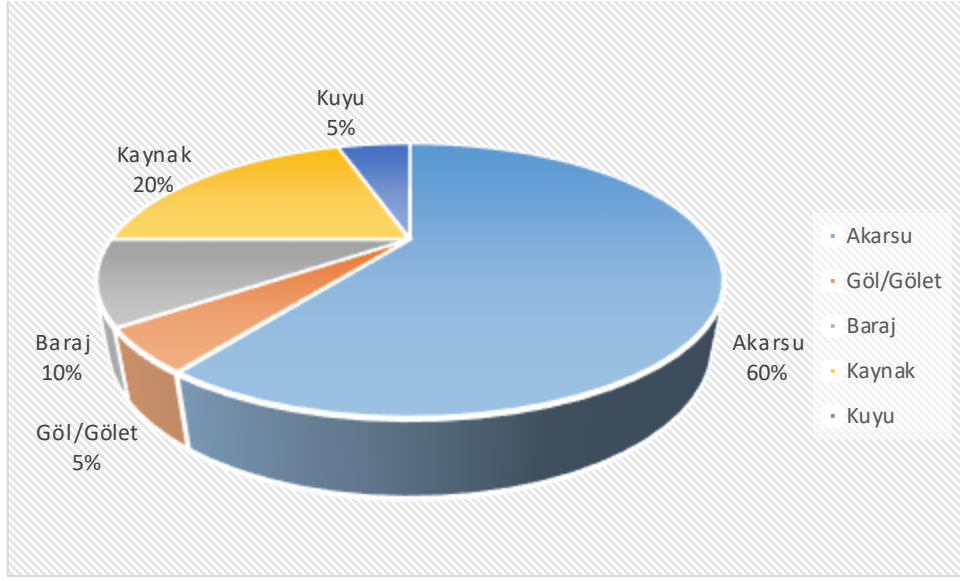
İlimizde deniz olmadığı için deniz çöpleri bulunmamaktadır.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtma tesisi mevcudiyeti

İlde kentsel su temini için çekilen suyun Zerban, Havşari, Kahta ve Göksu Çayı, Gürlevik kaynağı İndere Barajı , Gömükhan Barajı ve Atatürk baraj Gölünden temin edilmektedir. Adıyaman ili olarak içme suyu arıtma tesisi sadece Kahta İlçesinde mevcuttur.

Grafik 4- Adıyaman ilinde 2023 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı (Adıyaman Belediyesi, İlçe Belediyeleri ve DSİ. Kaynakları 2024)

İlimizde Adıyaman Belediyesi, Kahta Belediyesi, Gölbaşı Belediyesi, Samsat Belediyesi, Tut Belediyesi, Sincik Belediyesi ve Besni Belediyesi içme su şebekeleri bulunmaktadır. Samsat Belediyesi Atatürk Baraj Gölünden ve diğer belediyelerimiz ise kaynaklardan içme suyunu sağlamaktadırlar. Nüfusun büyük oranda kırsal alandan şehirlere doğru göç olması nedeniyle şehirdeki nüfus giderek artmaktadır. Şehirlerdeki şebeke suyu kullanımı da artmaktadır.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtma tesisi mevcudiyeti

İlimizde içme suyu genel olarak çay ve kaynak sularından karşılandığı için arıtma tesisine gerek duyulmamıştır. İçme Suyu Arıtma tesisi Kahta ve Samsat İlçelerimizde bulunmaktadır.

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Mevcut Durum:

Gürlevik, Kırkgöz, Zerban ,Koru ve Palanlı Kaynakları: 24 hm³/yıl

Gelecekteki Durum:

Adıyaman İçmesuyu I.Aşama projesi (2018 Yılı)

Zebran ve Havşari kaynakları + İndere Barajı : (21+12) hm³/yıl

Adıyaman İçmesuyu II.Aşama projesi (2018-2040 Yılına kadar)

Gmikhana Barajı : 56 hm³/yıl

B.5.2. Sulama

Adıyaman ilimizde tarım alanları geniş bir alanı kapsamaktadır. Ancak sınırlı alanlarda sulu tarım yapılabilmektedir. Tarım yapılan alan 233.646 ha'dır. Bu alanın ancak %11-20'inde sulu tarım yapılabilmektedir.

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

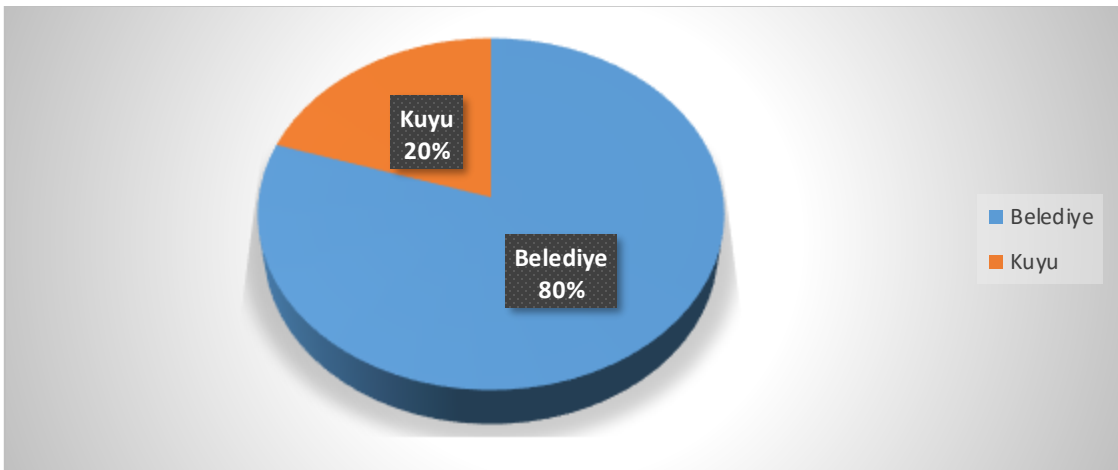
Salma sulama alanının ölçümü ile ilgili herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlimizde bahçe damlama sistemleri yaygınlaşmakta ancak bu konudaki alan ölçümü konusunda henüz çalışmalar bulunmamaktadır. Ayrıca sulama birlikleri ile su kullanımını planlanmakta, Samsat Sulama Birliği ve Sincik ilçelerindeki Sulama birlikleri ile çalışmalar yapılmaktadır.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

İl genelinde sanayinin kullandığı suyun %80 Belediye şebekesinden karşılanmaktadır. Geriye kalan miktar ise işletmelerin kendi açıkları kuyu şebekelerinden karşılanmaktadır.

Grafik 5– Adıyaman ilinde 2023 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı (Adıyaman organize Sanayi Bölgesi, 2024)

Sanayi işletmelerimizin çoğu suyu Belediye Şebekesinden karşılamakta, kuyu suyu kullanan işletmelerimiz de bulunmaktadır. Bu işletmeler suyun soğutma vb. gibi işlerde kullananlar suyu geri dönüşüm olarak kullanılmaktadır. Boyahane Geri dönüşüm tesisleri ise OSB arıtma tesisine boşaltmaktadır atık suyunu.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

İlimizde 16 tane Hidroelektrik Santrali bulunmaktadır.

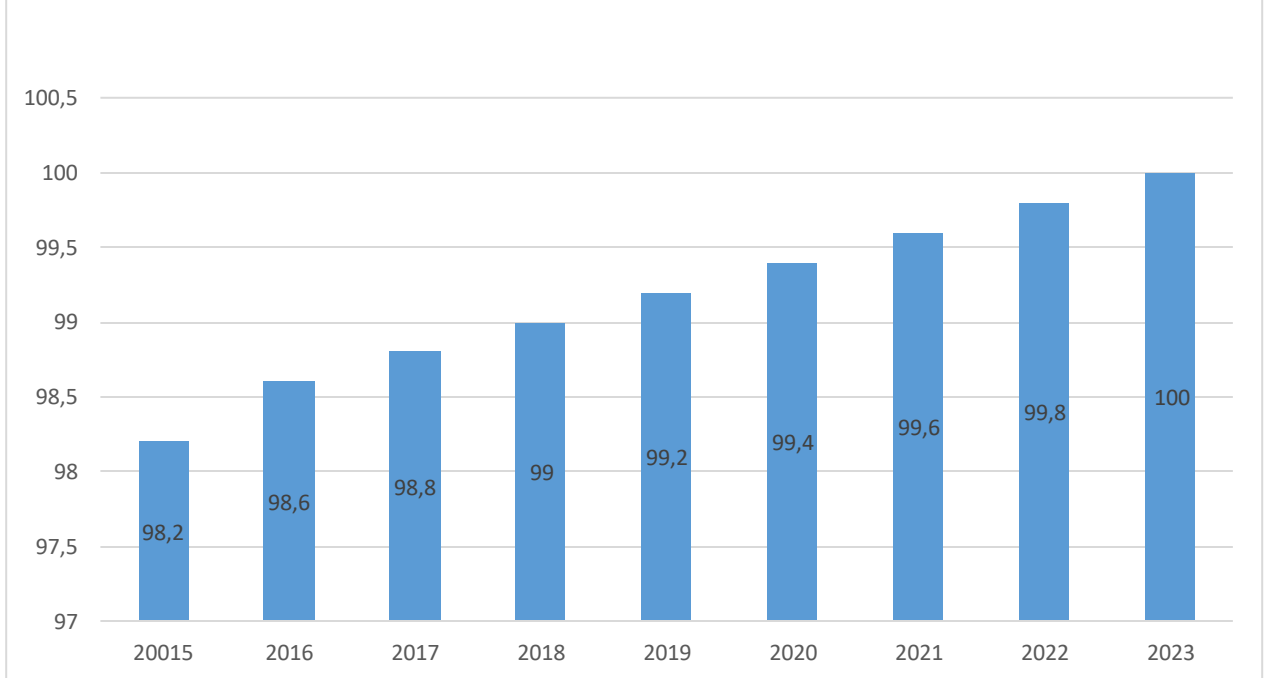
B.5.5. Rekreasyonel Su Kullanımı

İl genelinde rekreasyonel amaçlı kullanılan su miktarı bilinmemektedir.

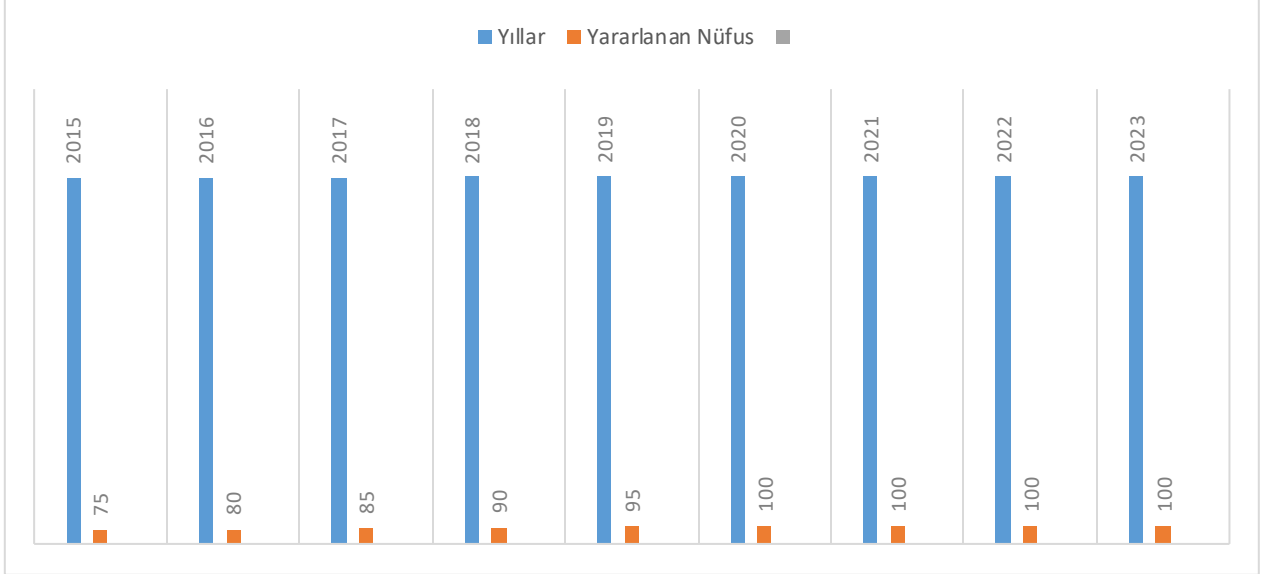
B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

Adıyaman Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisi ve Gölbaşı ilçesi Atıksu Arıtma Tesisi bulunmakta ve faal olarak çalışmaktadırlar. Ancak diğer ilçelerdeki Kentsel atıksular Çökeltme Havuzlarında geçirilerek kirlilik olabildiğince azaltılmaktadır. Kentlerdeki nüfusun %100 Şehirlerin kanalizasyon sisteminden yararlanmaktadır.

Grafik 6– 2023 yılında Adıyaman ilinde kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı (tuik.gov.tr,2024)

Grafik 7–2023 yılında Adiyaman ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı (tuik.gov.tr,2024)

Adiyaman Belediyesi Atık Su Arıtma Tesisinden çıkan arıtma çamuru sadece çamurun kuruluğu analizi yapılmaktadır. 2023 yılı olarak ölçülen kuruluk oranı %25 olarak ölçülmüştür.

Çizelge 14– Adıyaman ilinde 2023 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu (Adıyaman Belediyesi, 2024)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	Artılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası	Deniz Deşarjı (var/yok)	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/yıl)	
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri								
İl Merkezi	ADİYAMAN	x				X	X	32,808		247	38.305380 ⁰ -37.742952 ⁰	yok	312.000	8200
İlçeler	Gölbaşı	X						4000			37.8324180 ⁰ -4182536743	yok	50.150	Çamur ünitesi faal değil
	Besni			X										
	Kahta	X											127.534	Çamur Ünitesi Faal Değil
	Samsat	X					Paket						7.313	
	Gerger			X										
	Sincik			X										
	Tut	X				X	X	3000		98.555			9.658	5

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Adıyaman Organize Sanayi Bölgesinde (OSB) çalışmakta olan 1 adet AAT bulunmaktadır.

Çizelge 15– Adıyaman ilinde 2023 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde Atıksu Arıtma Tesislerinin (AAT) durumu (Adıyaman OSB, 2024)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
Adıyaman Bölgesel Eysel ve Endüstriyel Atıksu Arıtma Tesisi	Aktif	1920	Fiziksel ve İleri Biyolojik Arıtma	İleri arıtma	-	37°.45'38.22K 38°.12'57.47D (Eğri Çayı)

Not: 2023 yılında yaşanan deprem nedeniyle AAT faaliyette değildir.

Çizelge 16– Adıyaman ilinde 2023 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT'si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesisi	1	1
Turizm Tesisi veya Site Yönetimi		
Diğer		

B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi

Adıyaman Belediyesine ait Katı Atık (Düzenli) Depolama sahası bulunmaktadır. Katı Atık (Düzenli) Depolama tesisi 2022 yılından itibaren faaliyete bulunmaktadır.

B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı

Adıyaman Belediyesine ait 1 adet Atıksu Arıtma Tesisi, Gölbaşı İlçe Belediyesine ait 1 adet Atıksu Arıtma Tesisi, Kahta İlçe Belediyesine ait 1 adet Atık Su Arıtma Tesisi, Samsat İlçe Belediyesine ait 1 adet Paket Arıtma, Tut İlçe Belediyesine ait 1 adet Atıksu Arıtma Tesisi ve Adıyaman OSB ait 1 adet Atıksu Arıtma Tesisi bulunmakta olup, bu arıtmalardan hiçbir şekilde geri dönüşüm yapılmamaktadır. Arıtılan atık su alıcı ortama direk verilmektedir. Adıyaman OSB arıtmasında ise çim sulamada çok az bir miktarı kullanılmakta kalan diğer miktar da kanalizasyon sistemine aktarılmaktadır.

Çizelge 17– Adıyaman ilinde 2023 yılı itibariyle arıtıldıktan sonra bertaraf edilen atıksu durumu

(Adıyaman Belediyesi ve Adıyaman OSB, 2024)

ARITILMIŞ ATIKSULARIN YENİDEN KULLANILMASI VEYA BERTARAFI								
Alıcı Ortama Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kanalizasyona Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kentsel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Tarımsal Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Endüstriyel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Çevresel/Ekolojik Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Başka Bir Tesise Su Kaynağı (m ³ /yıl)	Diğer Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	TOPLAM (m ³ /yıl)
-	-	--		-	-	-	-	-

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

Noktasal kaynaklı kirlenmiş sahalarda bulunmamaktadır. Bu konuda henüz herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

Çizelge 18- Adıyaman ilinde 2023 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler

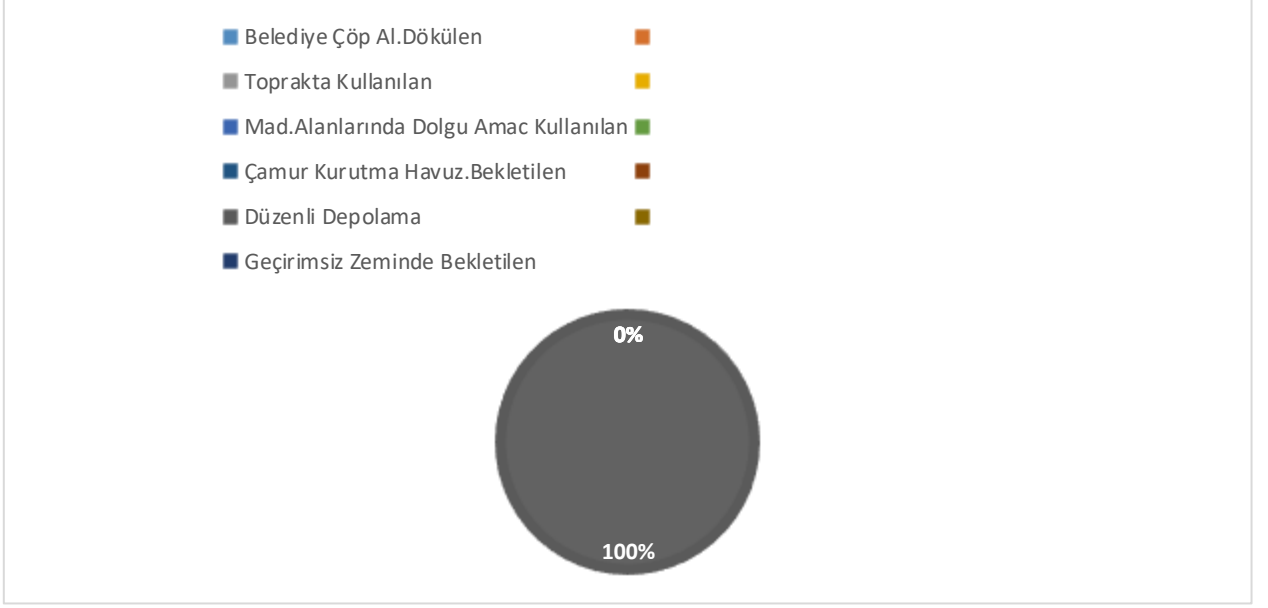
(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2024)

Şüpheli Saha Sayısı	Takip Gerektiren Saha Sayısı	Kirlenmiş Saha Sayısı
-	-	-

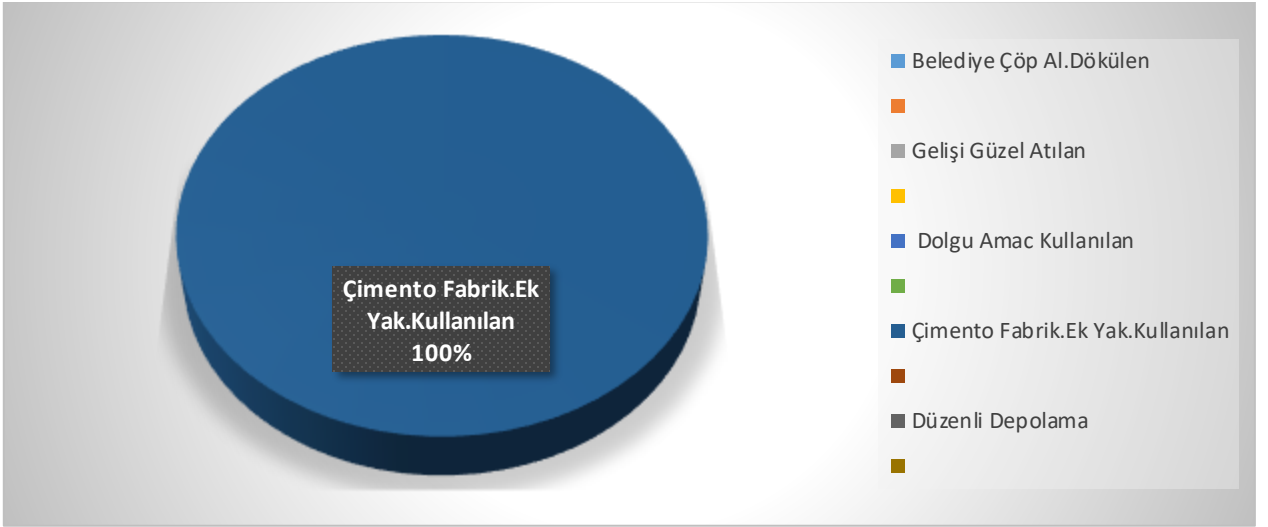
Tarım İl Müdürlüğü kaynaklarına göre noktasal kaynaklı toprak kirliliği sahası bulunmamaktadır.

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

Adıyaman Belediyesinden konu ile alakalı verilen bilgide Atık Çamurunun %100 düzenli olarak depolandığı bildirilmiştir.

Grafik 8- 2023 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi (Adıyaman Belediyesi, 2024)

Grafik 9- 2023 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi (Adıyaman OSB, 2024)

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

Madencilik faaliyetleri bitikten sonra ÇED alanının gerekli düzenlemeler yapılarak ağaçlandırılması bu konuda firma sahiplerinden gerekli taahhütler alınmaktadır.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlimiz bazında genel olarak suni gübre kullanılmakta, son zamanlarda hayvan gübre kullanımını da önemli miktarda artmıştır. Tarım ve Orman Müdürlüğü verileri tabloda belirtilmiştir.

Çizelge 19- Adıyaman ilinde 2023 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları
(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2024)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	14,532	240.943
Fosfor	4,485	
Potas	296	
TOPLAM	19,314	

Çizelge 20- Adıyaman ilinde 2023 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)
(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2024)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Bitkisel üretim alanlarında Zararlı Böceklerle Mücadelede	6,185	100,030
Herbisitler	Bitkisel üretim alanlarında sorun olan yabancı otlara karşı	0	452,420
Fungisitler	Bitkisel üretim alanlarında sorun olan hastalıklara karşı	65,195	124,600
Rodentisitler	Bitkisel Üretim alanlarında sorun olan kemirgenlere karşı	3000	0
Nematositler	Bitkisel üretim alanlarında sorun olan toprak kökenli zararlılara karşı	620	8758
Akarisitler	Bitkisel üretim alanlarında sorun olan kırmızı örümceklere karşı	620	53,400
Kışlık ve Yazlık Yağlar	-	-	

Diğer	Bitkilerde gelişim düzenleyiciler, yayıcı-yapıştırıcılar	20,000	90,000
TOPLAM			924,208

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde suyun kullanımı ile ilgili Gerek baraj ve Göl olsun Gerekse de yer altı suyu olsun DSİ ve Tarım Müdürlüğünden gerekli izinler alındıktan sonra suyun tarımsal alanda kullanımı yapılmakta; ancak damlama sistemi ya da yağmurlama sistemi halen yaygın bir şekilde yapılmamaktadır. Bu konuda halkımızın bilinçlendirilmesi ve gerekli desteklerin sağlanması ayrıca önem arz etmektedir.

Kaynaklar

- DSİ
- Adıyaman Belediye Başkanlığı
- Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları

İlimizde Katı Atık Bertaraf Tesisi 2022 yılından itibaren faaliyete geçmiştir. İlçe belediyelerine ait Katı Atıklar ise Mobil Transfer Noktalarına taşınarak oradan da Katı Atık Bertaraf Tesisine sevk edilmektedir.

Çizelge 21- Adıyaman ilinde 2023 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşıma ve bertaraf yöntemleri (Adıyaman Belediyesi, İlçe Belediyeleri 2024)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya	Birliğin Adı Büyükşehir Belediyesi/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Üretilen Katı Atık Miktarı (ton/gün)	Toplanan Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor? (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi				
		Yaz	Kış		Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon)	Yakma	Düzensiz Depolama	Depo Gazından Enerji Üretimi
ADİYAMAN	ADİYAMAN	284.839	284.439	260	270	260	1,020	1,020	YOK		VAR	VAR	VAR	YOK	VAR
BESNİ		76.415	76.415	1890	90	84	1,1	1,2	YOK		VAR	YOK	YOK	YOK	YOK
TUT		9.635	9.635	4	4	3	100	50	YOK		YOK	YOK	YOK	VAR	YOK
GÖLBAŞI	GÖLBAŞI	47.876	47.876	4	7	4	210	125	YOK	BELEDİYE	YOK	YOK	YOK	VAR	YOK
SINCIK		16.477	16.477	3	3	3	12	12	YOK		YOK	YOK	YOK	VAR	YOK
ÇELİKHAN		15.294	15.294	13	15	11	1,8	1,4	YOK		YOK	YOK	YOK	VAR	YOK
KAHTA		132.303	132.303	65	65	65	0,846	0,846	YOK		YOK	YOK	YOK	VAR	YOK
SAMSAT		6.898	6.898								YOK	YOK	YOK	VAR	YOK
GERGER		15.679	15.679								YOK	YOK	YOK	VAR	YOK
İl Geneli		604.978	604.978	2.239	454	430	1,353.64								

*Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ) seçeneklerinden uygun olanın sembolünü yazınız.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

Adıyaman Belediyesinden oluşan hafriyat miktarı ile alakalı herhangi bir bilgi alınmamıştır.2023 yılında ilimizde meydana gelen 7,7 ve 7,6 şiddetindeki depremlerden dolayı belediye binası da yıkılmış olup konu hakkında tarafımıza bilgi verilmemiştir.

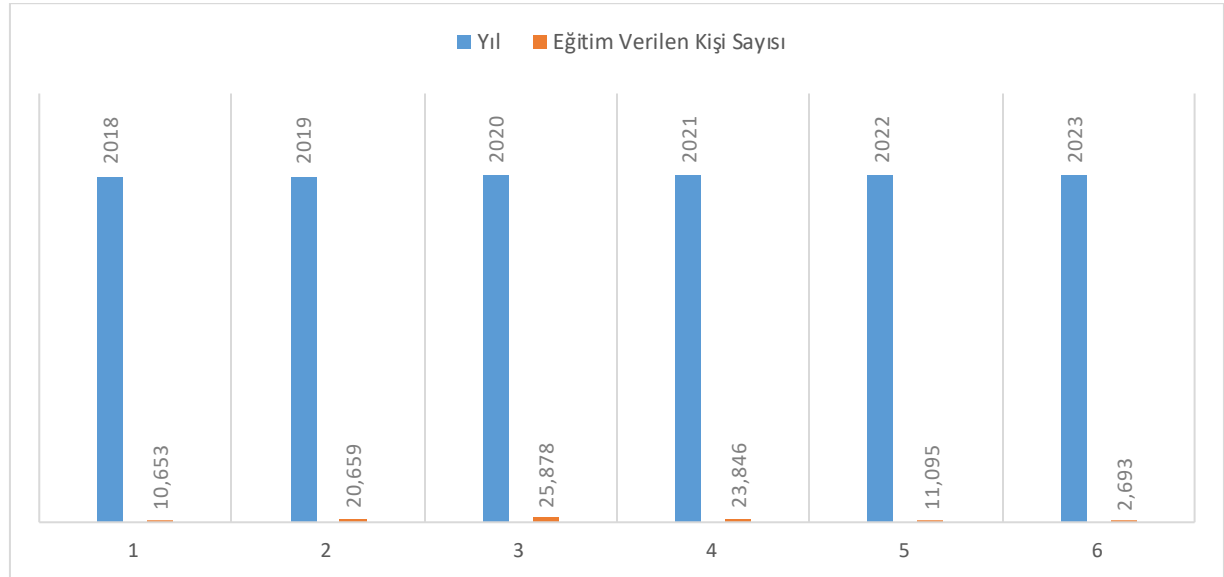
C.3.Sıfır Atık Yönetimi

İl Müdürlüğümüzce Sıfır atık Yönetimi kapsamında planlı olarak yıl içerisinde kamu kurumlarına, sivil toplum örgütlerine ve Okullarda öğrencilere eğitim verilmektedir. Sıfır atık yönetimini hayatımız için olan önemi vurgulanmakta, daha duyarlı ve eğitilmiş bir toplum oluşumu için çaba sarf edilmektedir.

C.3.1. Eğitimler

Çizelge 22– 2023 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değışikliği İl Müdürlüğü, 2024)

Hedef Kitle	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Eğitim Verilen Kişi Sayısı
Kurum Temsilcileri	3	158
Öğrenci	13	1328
Personel	54	1172
Vatandaş	1	35

Grafik 10– Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı

(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değışikliği İl Müdürlüğü 2024)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

İlimizde Katı Atık Getirme Merkezli 2022 yılından itibaren faaliyete bulunmaktadır.

C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı

Çizelge 23– 2023 yılı itibariyle sıfır atık sistemini kuran ve belediye geneli temel seviye sıfır atık belgesini alan belediye sayısı

(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

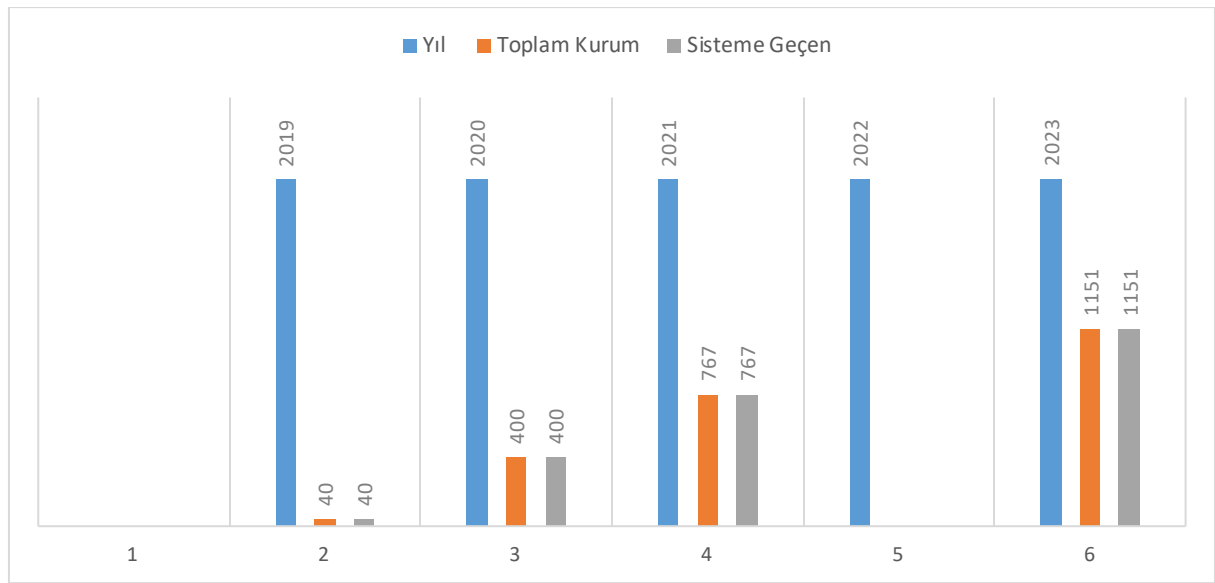
Sıfır Atık Yönetim Sistemine Geçmesi Gereken Mahalli İdareler	İl Genelindeki Toplam Sayı	Sıfır Atık Belgesi Alan Belediye Sayısı
Büyükşehir İlçe Belediyeleri (250.000 Nüfus ve üzeri)		
Büyükşehir İlçe Belediyeleri (250.000 Nüfus altı)		
Büyükşehir Dışındaki İl, İlçe, Belde Belediyeleri İl Merkez İlçe Belediyeleri Belediye Birlikleri	1	1
Büyükşehir Dışındaki İl, İlçe, Belde Belediyeleri İl Merkez İlçe Belediyeleri Dışındaki Diğer Belediyeler İl Özel İdareleri Mücavir Alan Dışı	3	3

Çizelge 24– 2023 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan(faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı

(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

Kurum Türü	Toplam Kurum Sayı	Sıfır Atık Belgesi alan bina/yerleşke sayısı
300 ve üzeri Konuta Sahip Siteler	-	-
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisleri		135
Alışveriş Merkezleri	1	1
Belediyeler		4
ÇŞİD İl Müdürlüğü	1	1
Eğitim Kurumları ve Yurtlar	362	460
Havalimanları	1	1
İl Özel İdareleri		
İş merkezi ve Ticari Plazalar		
Kamu Kurum ve Kuruluşları		126
Konaklama İşletmeleri		9
Limanlar		
Organize Sanayi Bölgeleri		4
Sağlık Kuruluşları		112

Tren ve Otobüs Terminalleri			1
Zincir Marketler			187
Serbest Bölgeleri, Sanayi Siteleri			1
Laboratuvarlar, Hukuk Büroları, Dernek, Kooperatif, Çevre Danışmanlık Firmaları ve Meslek Kuruluşları, Tüzel Kişiliğe Sahip Kuruluşlar			
Kafeterya ve Restoranlar			1
Kargo Şirketleri			10
27/11/2014 tarihli ve 29188 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında ambalajlı ürün satışı yapan yerler			

Grafik 11– Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen il genelindeki bina ve yerleşkelerin sayısı (Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

C.4. Ambalaj Atıkları

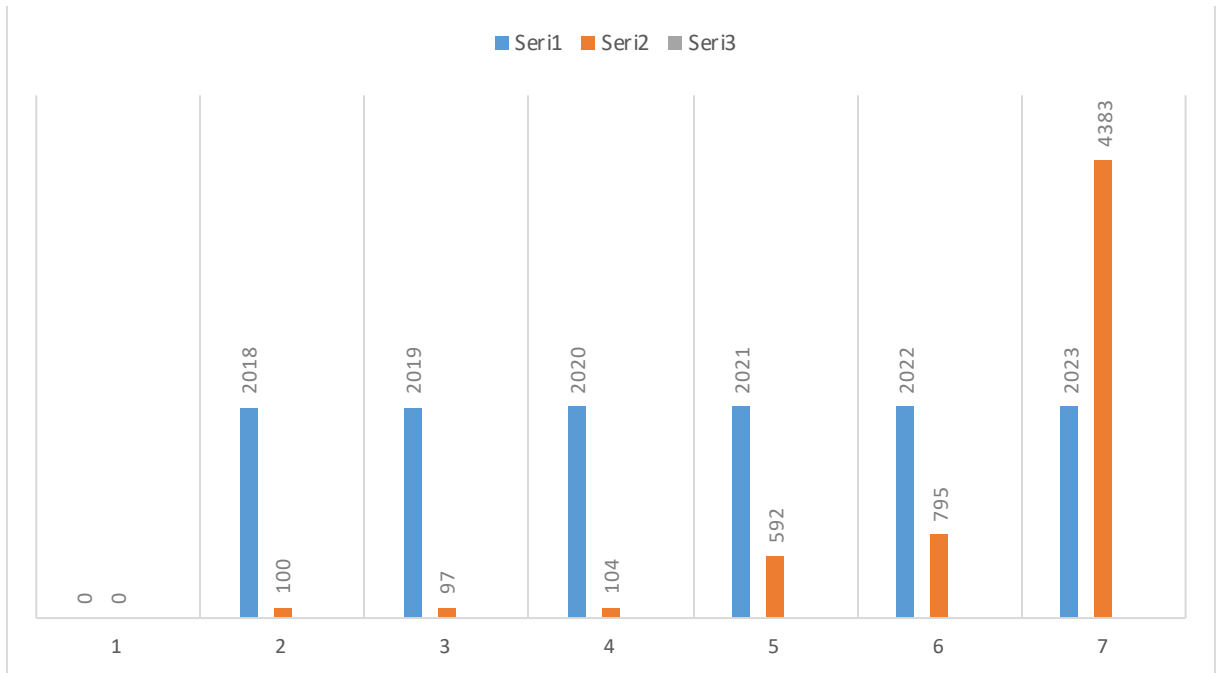
Çizelge 25- 2023 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları* (Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

	İlçe	Toplanan Atık Miktarı (Kg)
Kağıt, karton	Merkez	221404
Plastik	Merkez,Gölbaşı,Besni	36816
Metal	Merkez	30900
Cam	Besni,Gölbaşı,Merkez	132
Ahşap	Merkez	1200
Tekstil	-	118455
Pil	Merkez,Gölbaşı,Kahta	64
Akü	Merkez	-

Toner-Kartuş	Gölbashi,Kahta,Merkez	6
Aydınlatma	-	430
Elektrikli ve Elektronik Eşyalar	Merkez,Gölbashi,Kahta	500
İlaçlar	-	-
Bitkisel atık yağ	Merkez	100
Hacimli atıklar	-	-
Araç bakım/onarım	-	-
Tehlikeli atık	Merkez,Kahta	11399
Organik atık	Besni-Tut	7296127
Karışık (plastik, kağıt, cam, metal)	Merkez,Kahta,Besni,Çelikan, Gerger,Sincik,Gölbashi	156791
TOPLAM		7756442

Çizelge 26- 2023 yılında kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı , 2024)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	4336
Ambalaj Üreticisi Sayısı	5
Tedarikçi Sayısı	42

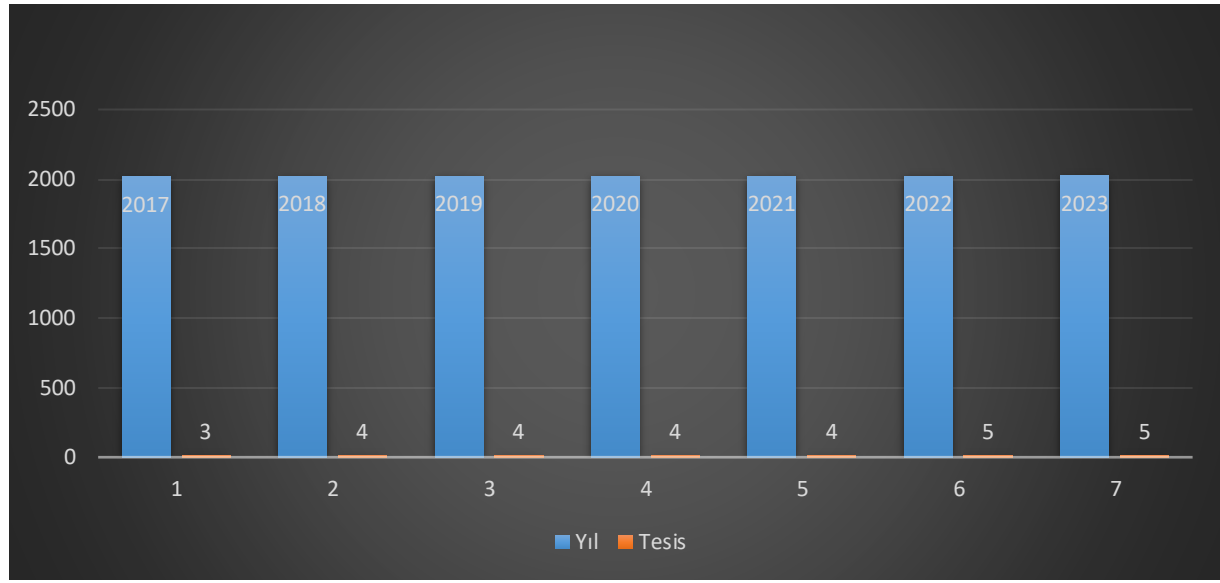
Grafik 12- Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı

Çizelge 27- 2023 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü , 2024)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisleri (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
	1		4

Çizelge 28- 2023 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü , 2024)

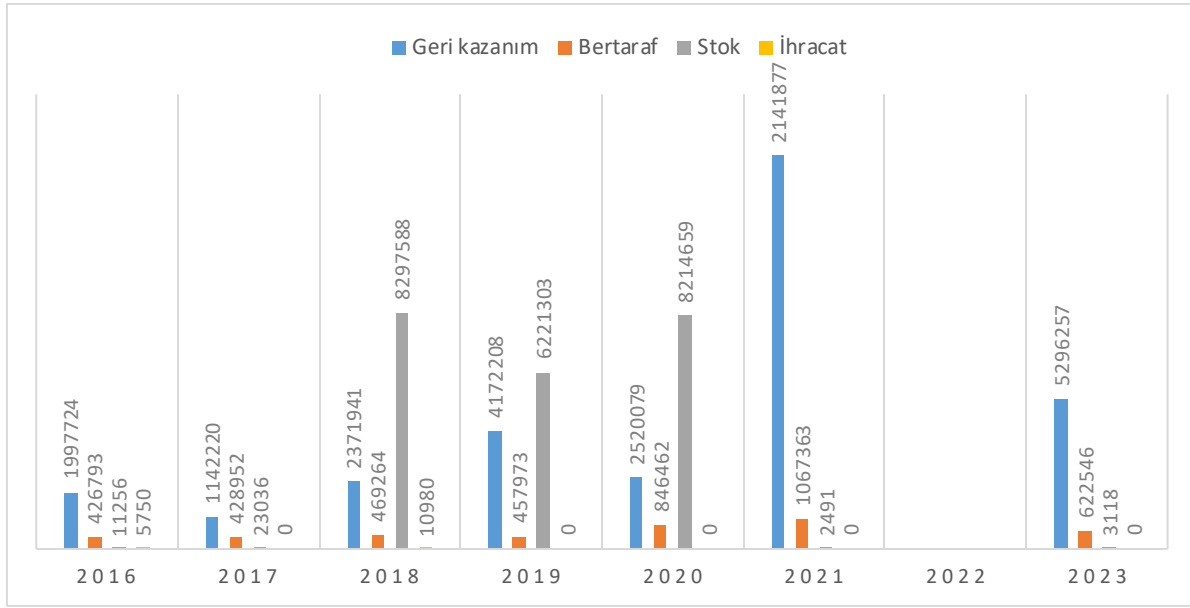
Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisi (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt-Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
	4	1					

Grafik 13- Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

C.5. Tehlikeli Atıklar

İlimizde Tehlikeli Atık İşleme Tesisi bulunmamaktadır. İlimizdeki tehlikeli atıklar lisanslı firmalar tarafından toplatılmaktadır.

Grafik 14– Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi* (Atık Yönetim Uygulaması,2024)

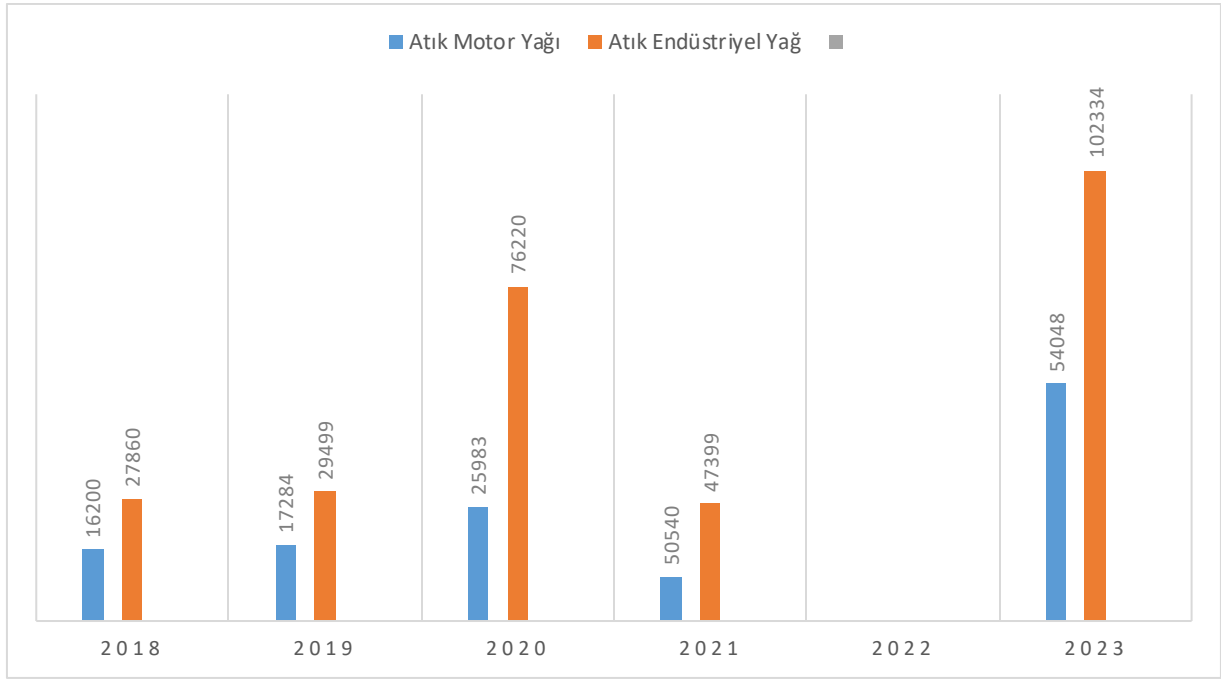
Çizelge 29- 2021 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları* (Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	MİKTAR (kg)
D10	9,777
D15	0,005
D5	0,083
D9	1057,498
R1	110,402
R12	1508,595
R13	129,644
R4	346,321
R5	0,3
R9	46,615

İlimizde Tehlikeli Atık İşleme Tesisi bulunmamaktadır.

C.6. Atık Yağlar

“Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği” çerçevesinde ilde gerçekleştirilen atık yağlar toplatılarak sızdırmaz depolarda biriktirilip lisanslı firmalar tarafından teslim alınıp bu konuda yetkilendirilmiş tesislere gönderilmektedir.

Grafik 15– Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ toplama miktarları & (Atık Yönetim Uygulaması,2024)

& Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok hariç olarak değerlendirilmektedir.

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08*
 Atık endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*,
 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*,
 13 01 12*, 13 01 13*, 13 03 01*, 13 03 06*, 13 03 07*,
 13 03 08*, 13 03 09*, 13 03 10*, 13 05 06*, 19 02 07*

Çizelge 30– 2021 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları (Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

Geri kazanım&& (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)
-	54048	-	-

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge 31– Adıyaman ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü ve pil miktarı (kg)* (Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
8972	107.900	132.954	346.181	552.400	351.721	842852	359.656	241.025	197.076

*Atık kodları:

160601 Kurşunlu piller ve akümülatörler

160602 Nikel kadmiyum piller

160603 Cıva içeren piller

160604 Alkali piller (16 06 03 hariç)

160605 Diğer piller ve akümülatörler

160606 Piller ve akümülatörlerden ayrı toplanmış elektrolitler

200133 16 06 01, 16 06 02 veya 16 06 03'un altında geçen pil ve akümülatörler ve bu pilleri içeren sınıflandırılmamış karışık pil ve akümülatörler

200134 20 01 33 dışındaki pil ve akümülatörler

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

İlimizde Atık Yağ Toplama Tesisi bulunmaktadır. Bu konuda lisans almış firma da bulunmamaktadır. Bitkisel Atık Yağı bulunan firmalar kaplarda biriktirerek başka illerden lisans almış firmalar tarafından toplatılıp başka illerdeki tesislere götürülmektedir.

Çizelge 32– 2021 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesisi Sayısı ¹	Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
-	5713	2384	-

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok hariç olarak değerlendirilmektedir.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

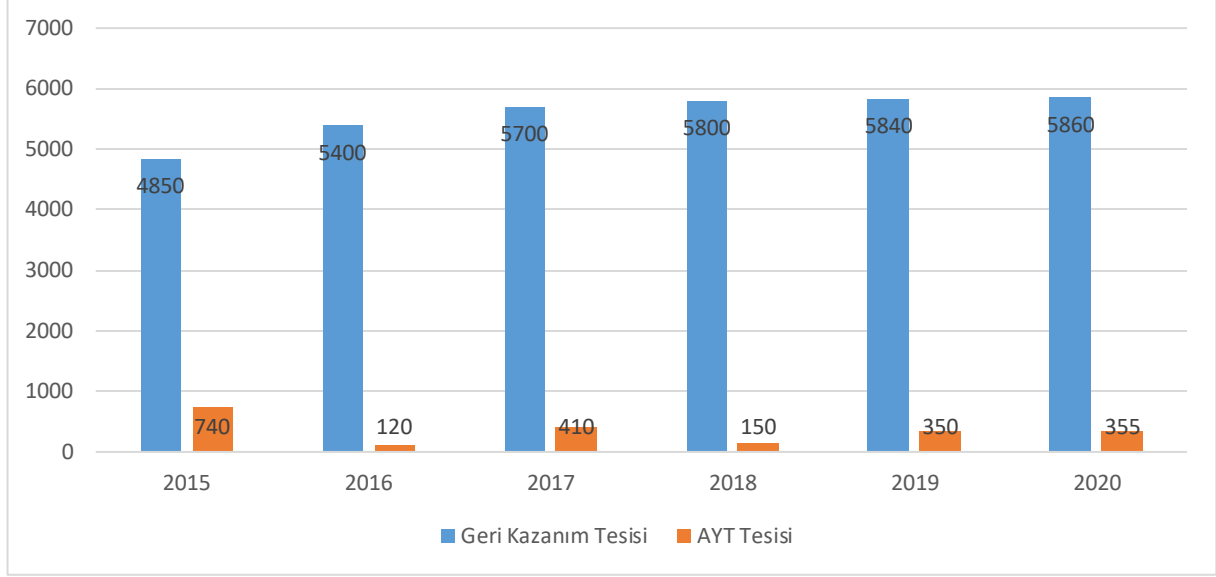
İlimizde 1 adet ÖTL işleme tesisi bulunmaktadır. İlerdeki ÖTL kendi imkanları ya da hurdacılar vasıtasıyla toplatılıp bu tesiste bertaraf edilmektedir.

Çizelge 33– 2021 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
		1	3.420,75		

Çizelge 34– Yıllar itibariyle geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Geri Kazanım Tesisi	4.850	5.400	5.700	5.800	5.840	5.860	2.390,75
AYT Tesisi	740	120	410	150	350	355	355

Grafik 16– Yıllar itibariyle geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

İlimizde elektronik eşya toplayan tesis bulunmamaktadır. Bu konuda da her hangi bir çalışma yapan firma ve kurum/kuruluş bulunmamaktadır.

Çizelge 35–2021 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE'nin Toplandığı Getirme Merkezleri ¹ Sayısı	AEEE'lerin Toplandığı Aktarma Merkezleri Sayısı	Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
-	-	-	-	-

İlimizde AEEE toplanan ve işlenen tesis bulunmamaktadır.

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik kapsamında ilimizde 1 adet tesis bulunmaktadır. Bu konuda ildeki tüm ÖTA toplatıp gerekli iş ve işlemleri sağlamaktadır.

Çizelge 36- 2021 yılı teslim alınan ÖTA sayısı
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisleri Sayısı	Teslim Alınan ÖTA Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
		1	65	78000

C.12. Tehlikesiz Atıklar

Adıyaman ilimizde tehlikesiz atıkların bertaraf edildiği tesis bulunmamaktadır, Ancak Tehlikesiz Atık Toplama Tesisleri bulunmaktadır. Toplanan Tehlikesiz Atıklar başka illerdeki tesislere götürülmektedir.

Çizelge 37- 2021 yılı tehlikesiz atıkların toplanma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri
(Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

Atık İşleme Yöntemi	Toplam (kg)
D5	0,005
R1	22,04
R12	3309,88
R13	1,984
R4	0,015
R7	121,88
R9	0,4

İlimizde Tehlikesiz Atıkların toplanılıp bertaraf edildiği tesis bulunmamaktadır.

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik”in Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar” olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır.

İlimizde Demir Çelik İşleme Tesisleri bulunmamaktadır. Küçük çaplı demircilik faaliyetleri yapan işyerleri mevcuttur.

Çizelge 38- 2023 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi
-	-	-	-

--	--	--	--

İlimizde Demir ve Çelik üretici, cüruf ve bertaraf tesisi bulunmamaktadır.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

Çizelge 39–2023 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı (Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf (ton/yıl)
-	-	-	-

İlimizde Termik Santral bulunmamaktadır.

C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları

İlimizde Adıyaman Belediyesine ait ve Adıyaman OSB sanayine ait ve bir de Gölbaşı İlçe Belediyesine ait Atıksu Arıtma Tesisleri bulunmaktadır. SB Arıtma Çamuru Çimento Fabrikalarına gönderilmekte ve burada yakılmakta, Evsel Atık Su Arıtma tesisi çamurları ise depolanmaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlde “Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmelik” kapsamında yapılan çalışmalar olarak toplanan tıbbi atıklar 2022 yılı itibariyle faaliyete geçen Tıbbi Atık Bertaraf Tesisin’de bertarafı yapılmaktadır.

Çizelge 40– 2023 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı (Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi			Bertaraf Tesis Sterilizasyon/ Yakma	Tesisin Bulunduğu İl
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin		
ADİYAMAN	X		2	X	243682		X		Akt Geri Dön.Atık Enr.San.Tic.Ltd.Şti.	Şanlıurfa
Besni	X			X	25588		X		Akt Geri Dön.Atık Enr.San.Tic.Ltd.Şti.	Şanlıurfa

Kahta	X		X	58554	X	Akt Geri Dön.Atık Enr.San.Tic.Ltd.Şti.	Şanlıurfa
Çelikhan	X		X	4275	X	Akt Geri Dön.Atık Enr.San.Tic.Ltd.Şti.	Şanlıurfa
Tut	X		X	3195	X	Akt Geri Dön.Atık Enr.San.Tic.Ltd.Şti.	Şanlıurfa
Gölbası	X		X	15774	X	Akt Geri Dön.Atık Enr.San.Tic.Ltd.Şti.	Şanlıurfa
Samsat	X		X	920	X	Akt Geri Dön.Atık Enr.San.Tic.Ltd.Şti.	Şanlıurfa
Gerger	X		X	2614	X	Akt Geri Dön.Atık Enr.San.Tic.Ltd.Şti.	Şanlıurfa
Sincik	X		X	2575	X	Akt Geri Dön.Atık Enr.San.Tic.Ltd.Şti.	Şanlıurfa

Çizelge 41- Yıllara göre tıbbi atık miktarı
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

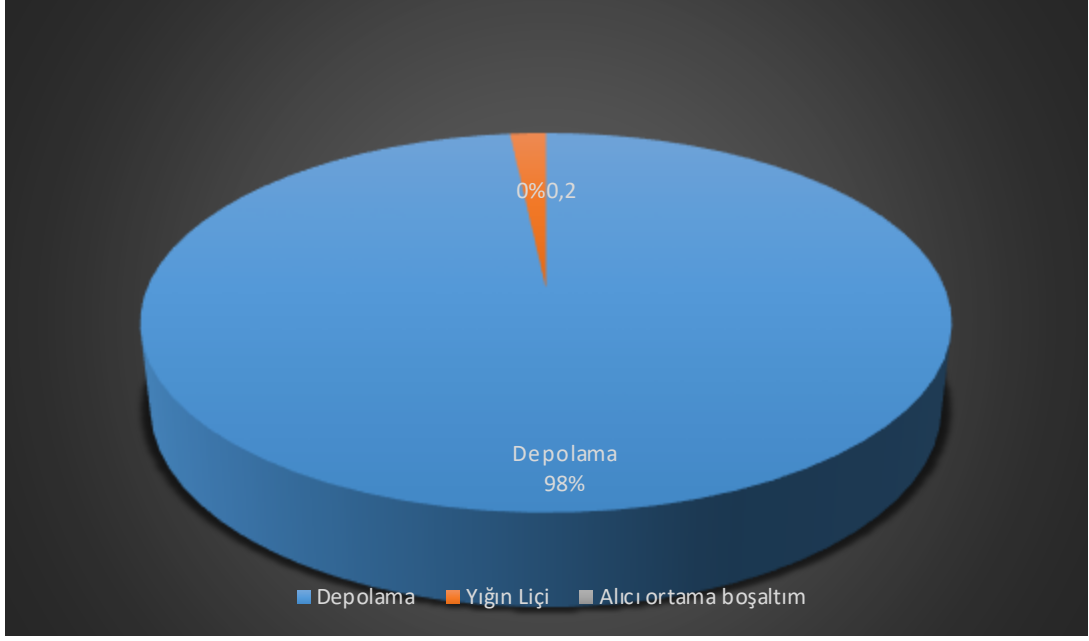
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	328,482	355,689	427,639	436,628	462714	445,943	842814	1056833	770522	357177

C.14. Maden Atıkları

İlde ortaya çıkan maden atıklarına değinilerek aşağıdaki çizelge ve grafik oluşturulmalıdır.

Çizelge 42– 2023 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

İşlenen Cevherin Adı	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı
Bakır	1	579.369	1	
Mangan	1	500,00		
Mangan	1	600,00		

Grafik 17 – 2023 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

	Maden Atık Depolama Tesisleri (Atık Barajı, Yığın Liçi, Asit Üreten Pasa Depolama Alanı) Sayısı	İnert Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı	Kapatılmış ve Rehabilit Edilmiş Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı (Atık Barajı, Yığın Liçi (Özütlemesi), Pasa Depolama Alanı)	Terkedilmiş Maden Atık Depolama Sahaları Sayısı (Atık Barajı, Pasa Depolama Alanı)
2023	1			

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde atık/atık yönetimi ile ilgili il bazında Geri Kazanım ve Geri Dönüşüm tesislerinde toplatılarak bertaraf ve dönüşümü bu tesislerde sağlanmaktadır.

Çizelge 43– 2023 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	-
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayrırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	4
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık PİL ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	7
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	-
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	1

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması
(Ambalaj Bilgi Sistemi/Belediyesi Başkanlığı)

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

İlimizde BEKRA kuruluşu bulunmamaktadır.

Çizelge 44– 2023 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	2
Üst Seviye	1
TOPLAM	3

İlimizde BEKRA kuruluşu bulunmamaktadır.

Çizelge 45– 2023 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	2
Üst Seviye	1
Kapsam Dışı	13
TOPLAM	16

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde 2023 yılında BEKRA olarak herhangi bir olay meydana gelmemiştir. Bu konudaki çalışmalar için gerekli önlemlerin alınması ve herhangi bir BEKRA meydana gelmemesi için İş Güvenliği Uzmanlığı konusunda uzmanlık belgesi almış kişiler tarafından gerekli önlemlerin alınması yapılmaktadır.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi ve E-Denetim Uygulaması

D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI

D.1. Piyasa Gözetimi Ve Denetimi (PGD)

97/9196 Sayılı Türk Ürünlerinin İhracatının Artırılmasına Yönelik Teknik Mevzuatı Hazırlayacak Kurumların Belirlenmesine İlişkin Karar ile Ticaret Bakanlığı koordinatörlüğünde yayınlanan Ulusal PGD Strateji Belgesi uyarınca, Bakanlığımızın sorumlu olduğu ürün grupları hazır beton, yapı malzemeleri ve katı yakıtlardır. Bu ürün gruplarından katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yayınlanan ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmektedir. Yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi çalışmalarına dair tüm veriler üçer aylık dönemlerle değerlendirilmekte ve Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda yıllık olarak yayınlanan Ulusal PGD Raporuna kaynak teşkil etmektedir.

D.2. Sonuç Ve Değerlendirme

İl Müdürlüğümüz ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerine ilişkin herhangi bir bilgi alınmamıştır.2023 yılında ilimizde meydana gelen 7,7 ve 7,6 şiddetindeki depremlerden dolayı belediye binası da yıkılmış olup konu hakkında tarafımıza bilgi verilmemiştir.

E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

E.1. Flora

Tarım ve Orman İl Müdürlüğünden herhangi bir bilgi alınamamıştır.

E.2. Fauna

Tarım ve Orman İl Müdürlüğünden herhangi bir bilgi alınamamıştır.

E.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

E.3.1. Ormanlar

Geniş Yapraklı Ormanlar	781,3 ha
Karışık Ormanlar	164,96 ha
İğne Yapraklı Ormanlar	1667,02 ha
Ormanlık alan mevcuttur	

E.3.2. Milli Parklar

Adıyaman orman alanının Adıyaman yüzölçümüne oranı % 25 tir. Nemrut Dağı Milli Parkı; Adıyaman ili Kahta ilçesi sınırları içerisinde olup 1988 yılında milli park olarak ilan edilmiştir. 13.850 ha büyüklüğündedir.

E.3.3. Tabiat Parkları

İlimiz Gölbaşı ilçesinde bulunan Gölbaşı Gölleri doğal sit alanıdır. 2,079.79 ha.'lık alana sahiptir. 12.05.2008 tarihinde tescil edilmiştir.

E.4. Çayır ve Mera

690 ha Mera Alanları bulunmaktadır.

E.5. Sulak Alanlar

İlimizde Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği kapsamında Gölbaşı İlçesinde Gölbaşı, Azaplı ve İnekli gölleri mevcuttur.

Sürekli Sulanan Alanlar	64307,6 ha'dır
-------------------------	----------------

E.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

E.6.1. Tabiat Anıtları

İl sınırları içerisinde Doğanlı Çınarı bulunmaktadır.

E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

Gölbaşı Gölleri Tabiat Parkı 2008 yılında tabiat parkı olarak ilan edilmiştir. 2080 ha büyüklüğündedir. Doğanlı Çınarı Tabiat Anıtı bulunmaktadır Adıyaman ili Çelikhan İlçesi, Doğanlı Köyü, Meydan tepe Mevkii'nde bulunan tahmini 550 yaşında olduğu sanılan çınar Adıyaman-Çelikhan karayolu üzerinde olup, Adıyaman'a 40 km. uzaklıktadır.

E.6.3. Anıt Ağaçlar

İl sınırları içerisinde Doğanlı Çınarı bulunmaktadır.

E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

Gölbaşı Gölleri Tabiat Parkı 2008 yılında tabiat parkı olarak ilan edilmiştir. 2080 ha büyüklüğündedir. Doğanlı Çınarı Tabiat Anıtı bulunmaktadır Adıyaman ili Çelikhan İlçesi, Doğanlı Köyü, Meydan tepe Mevkii'nde bulunan tahmini 550 yaşında olduğu sanılan çınar Adıyaman-Çelikhan karayolu üzerinde olup, Adıyaman'a 40 km. uzaklıktadır.

E.6.5. Doğal Sit Alanları

İlimiz Gölbaşı ilçesinde bulunan Gölbaşı Gölleri doğal sit alanıdır. 2,079.79 ha.'lık alana sahiptir. 12.05.2008 tarihinde tescil edilmiştir.

E.7. Sonuç ve Değerlendirme

Doğal sit alanları, Özel Çevre Koruma Alanları vb. alanlarda yetkili kurumlarımız tarafından gerekli denetimler yapılmakta ve bu alanların korunması için gerekli olan tüm önlemler alınmaktadır.

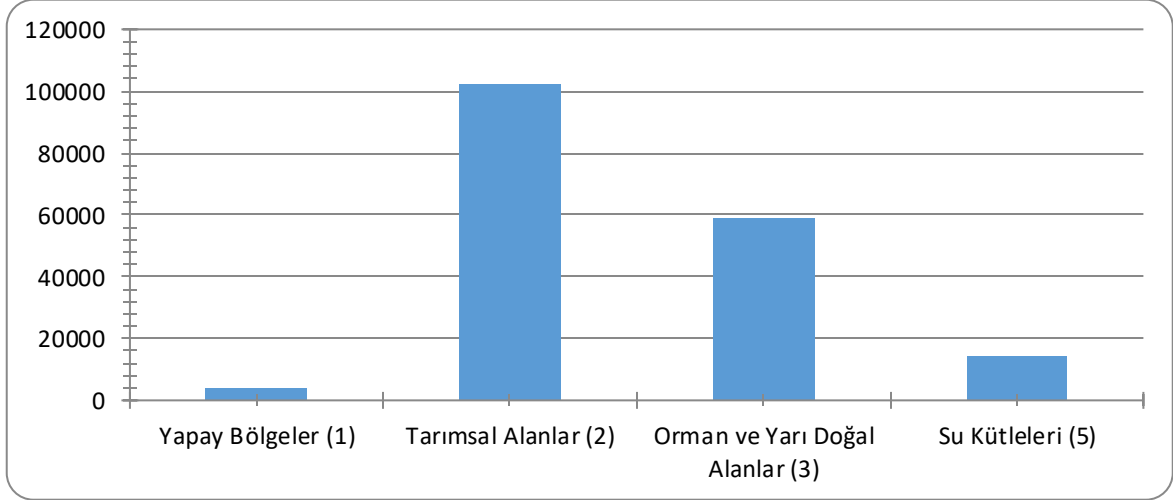
Kaynaklar

<http://www.tarimorman.gov.tr>

F. ARAZİ KULLANIMI

F.1. Arazi Kullanım Verileri

İlimizdeki arazi envanteri yapılmış ve grafite sınıflandırılarak oransal olarak belirtilmiştir.

Grafik 18– Adıyaman ilinde 2023 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması (<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, yıl)

Çizelge 46– Arazi kullanım sınıflandırması

(https://corinecbs.tarimorman.gov.tr, yıl)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2023	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	4.474,32	0,61	5.256,51	0,72	5.429,89	0,74	6.476,34	0,88	7789,67	1,06
2) Tarımsal Alanlar	381.841,03	51,95	357.501,43	48,63	365.117,23	49,67	366.607,81	49,87	365.925,62	49,78
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	332.642,78	45,25	325.748,38	44,32	312.474,77	42,51	309.914,07	42,16	309.312,41	42,08
4) Sulak Alanlar	1.517,59	0,20	1.291,57	0,18	1.134,27	0,15	1.134,27	0,15	1.134,27	0,15
5) Su Yapıları	14.595,20	1,99	45.273,01	6,16	50.914,75	6,93	50.938,43	6,93	50.908,96	6,93
TOPLAM										

F.2. Mekânsal Planlama

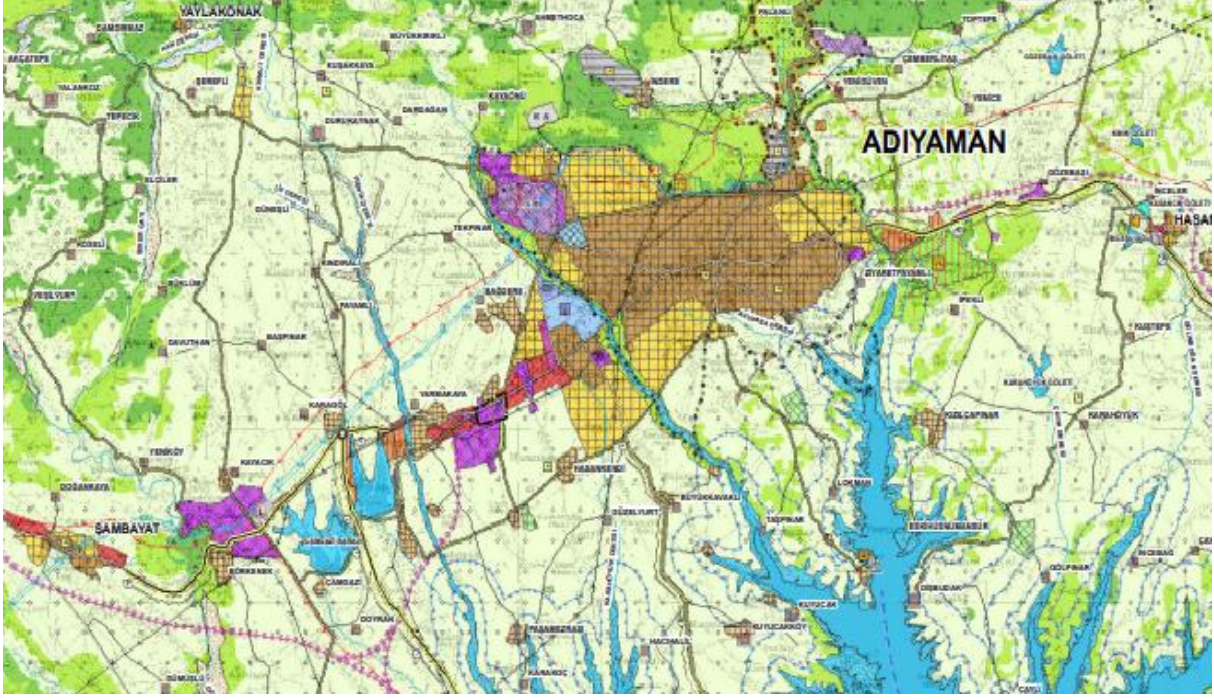
F.2.1. Çevre Düzeni Planı

Bu planın amacı, “1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Yapımı Danışmanlık Hizmet Alımı İşine Ait Teknik Şartname” doğrultusunda, 2040 yılı hedef alınarak, Adıyaman Şanlıurfa-Diyarbakır Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın, öncelikle Planlama Bölgesi'ndeki illeri kapsayan Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) olmak üzere, bölge ya da illeri kapsayan diğer üst ölçekli strateji planlarındaki kararlar çerçevesinde ve coğrafi bilgi sistemleri (CBS) veri tabanı ile ilişkilendirilerek, hazırlanmasıdır.

PLANIN HEDEFLERİ

Bölgede, “koruma-kullanma dengesini” sağlayacak genel arazi kullanım kararlarının üretilmesi. ♣ Bölgedeki gelişme potansiyelleri ile çevresel ve yerel dinamikler çerçevesinde yerleşmeler arasında kademelenmenin sağlanması. ♣ Tarım-hayvancılık, sanayi ve hizmetler sektörleri ile bu sektörlerle bağlı alt faaliyet kollarındaki gelişmelerin değerlendirmesi, yönlendirmesi ve sektörlerde uzmanlaşacak alt merkezlerin oluşturulması. ♣ Alt ölçekli planlara temel oluşturulması.

Adıyaman, batıda Kahramanmaraş, güneyde Gaziantep, güneydoğuda Şanlıurfa, doğuda Diyarbakır ve kuzeyde Malatya illeri ile komşudur. Ekonomik ve sosyal açıdan ağırlıklı olarak Gaziantep ili ile etkileşim içindedir. Şanlıurfa da, Adıyaman'ı etkileyen bir diğer önemli ildir. Adıyaman, Fırat Nehri boyunca yer alan verimli tarım toprakları büyük oranda Atatürk Barajı altında kalmış bir ildir. İlin genel arazi yapısının dalgalı ve su kaynaklarına göre yüksek olması, cazibeli sulamanın yapılamaması da Adıyaman için önemli bir dezavantaj oluşturmuştur. Terfili sulamanın gerekmesi, ilin sulama konusunda istediği oranda yatırım alamamasına neden olmuştur. Dolayısıyla, Adıyaman, GAP'ın iki önemli amacı olan “tarım ve sulama”dan beklenen düzeyde faydalanamamıştır. Buna ilaveten, Atatürk Barajı ile birlikte, Şanlıurfa ve Diyarbakır ile olan karayolu ulaşımının kesilmiş; turizm sektöründe en önemli potansiyeli olan Nemrut'un yarattığı turistik konaklama pazarına Malatya ilinin de ağırlıklı olarak girmiş ve GAP'ın cazibe merkezlerinden biri olan Gaziantep gibi, bölgesel bir merkezin etkisi altında kalmış olması, Adıyaman'ın GAP ile başlayan süreç içinde beklenen gelişme düzeyini yakalayamamasına neden olmuştur. Özetle, daha çok kendi olanakları ile gelişim göstermiş olan Adıyaman, Planlama Bölgesi'ndeki iller arasında görece dezavantajlı bir konumda bulunmaktadır.

Harita 3– Adiyaman ilinin Çevre Düzeni Planı
(www.cbs.gov.tr,2024)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Adiyaman ilimiz daha çok kendi olanakları ile gelişim göstermiş, Planlama Bölgesi'ndeki iller arasında görece dezavantajlı bir konumda bulunmaktadır.

Kaynaklar

Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği Bakanlığı (www.csb.gov.tr.)
Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

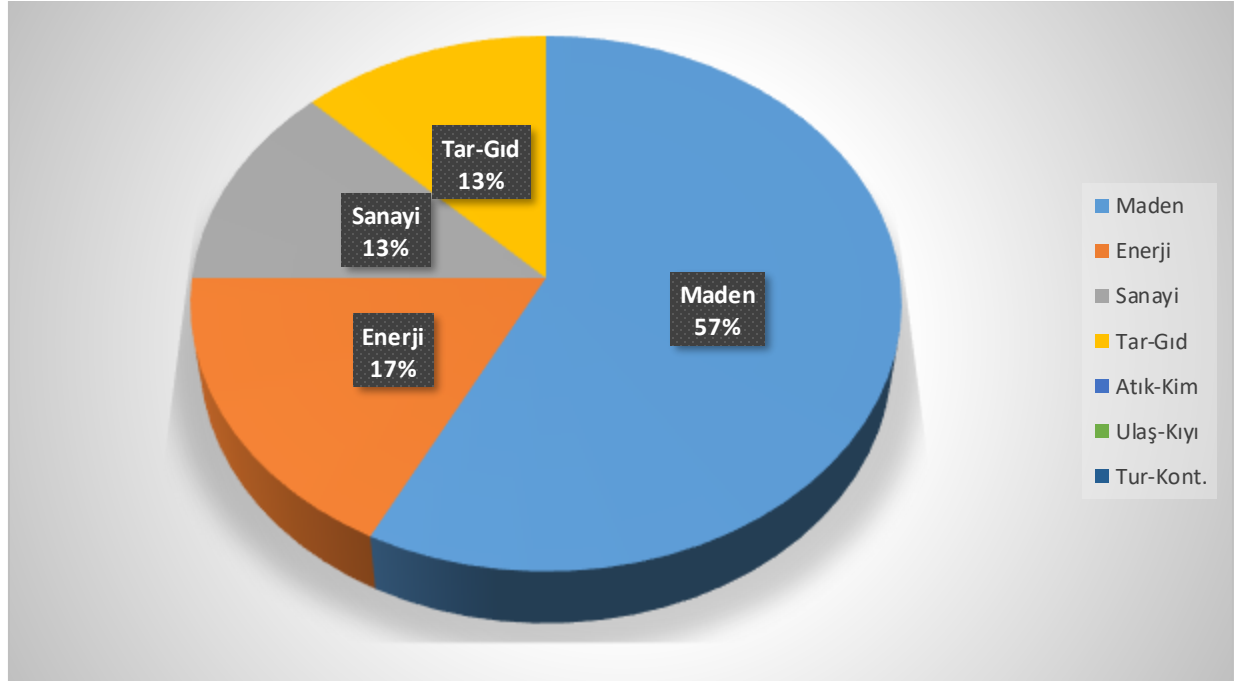
G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

G.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

Çizelge 47– Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2023 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı (e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2024)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım- Gıda	Atık- Kimya	Ulaşım- Kıyı	Turizm- Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	23	7	5	5	-	-	-	40
ÇED Gereklidir	-	-	-	-	-	-	-	-
ÇED Olumlu Kararı	-	-	-	-	-	-	-	-
ÇED Olumsuz Kararı	1	-	-	-	-	-	-	1
İptal/İade	1	-	-	-	-	-	-	1

2023 yılında ilimizde ÇED Olumlu Kararı bulunmamaktadır.

Grafik 19– 2023 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı (e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2024)

Çizelge 48– Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2023 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, verinin alındığı 12/2024)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım- Gıda	Atık- Kimya	Ulaşım- Kıyı	Turizm- Konut	TOPLAM
58	390	253	319	34	28	55	1137

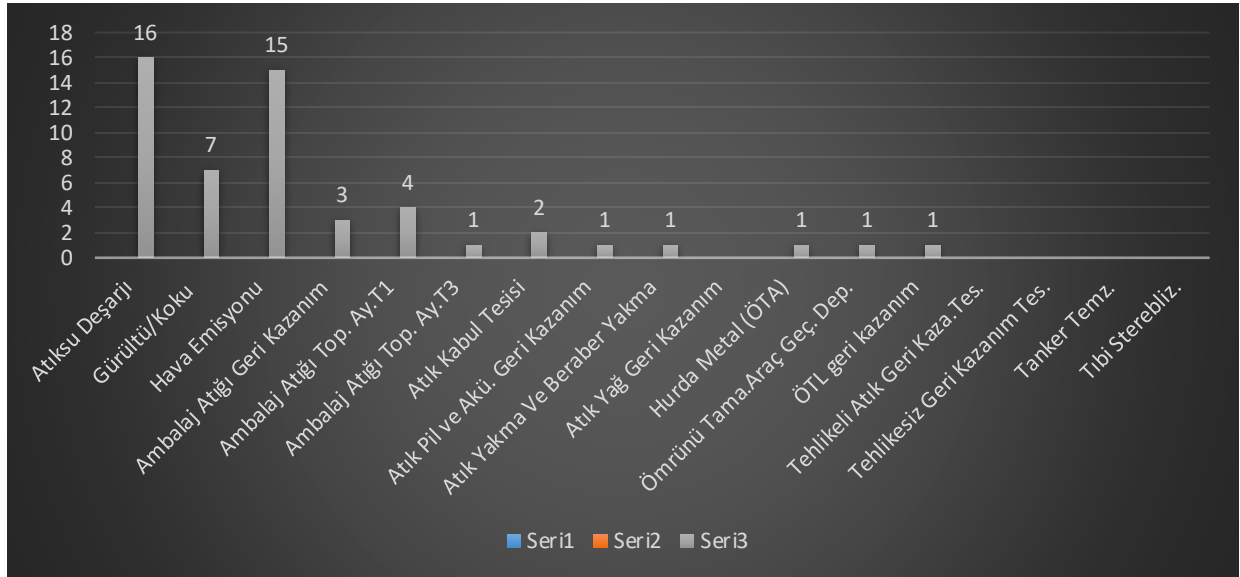
Çizelge 49– 2014-2023 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 2024)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım- Gıda	Atık- Kimya	Ulaşım- Kıyı	Turizm- Konut	TOPLAM
9	2	4	1	-	-	-	21

G.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge 50– 2023 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisans Belgesi sayıları
(e-İzin Yazılımı, 2024)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	1	10	11
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	1	11	12
Çevre İzni Muafiyet Sayısı	1	30	30
TOPLAM			53

Grafik 20– 2023 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı
(e-izin yazılımı, 2024)

G.3. Sonuç ve Değerlendirme

ÇED süreçleri ve evre İzin ve Lisans Belgeleri ile ilgili oluşturduğumuz izelge ve Grafikle alan bazında anlatılmaktadır. Görüldüğü gibi Hava Emisyonu ve Sıvı Atık alanında daha çok işletmeleri kapsamaktadır.

Kaynaklar

(...) evre, şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

e-ÇED Yazılımı

e-İzin Yazılımı

H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

H.1. Çevre Denetimleri

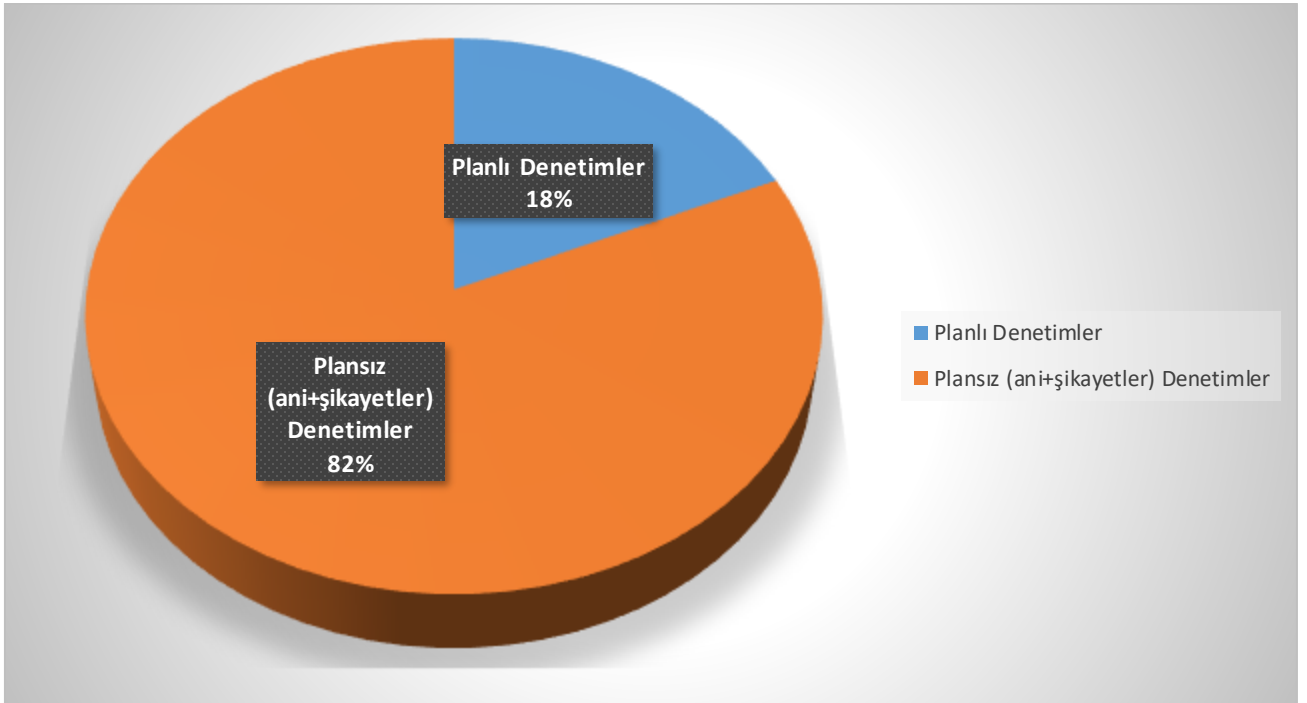
Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİDİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalımsızın ÇŞİDİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge 51- 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı (e-denetim yazılımı, 2024)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	50
Plansız (ani+şikayet) denetimler	224
Genel toplam	274

Grafik 21- ÇŞİDİM tarafından 2023 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı

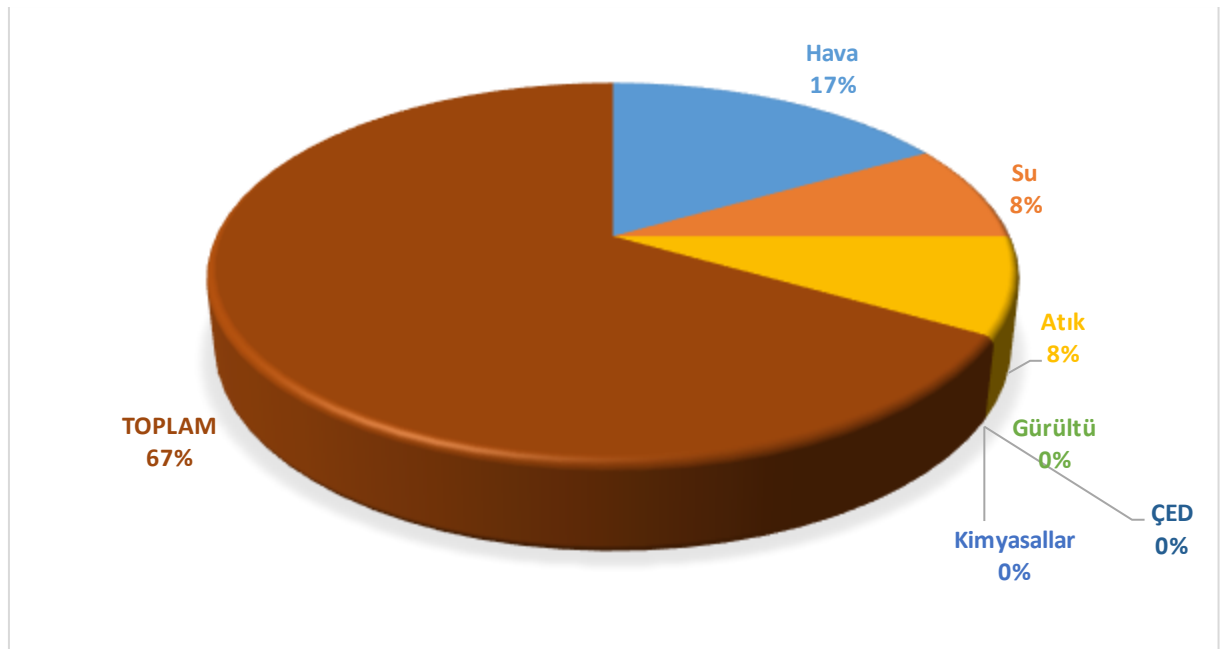
(e-denetim yazılımı, 2024)

H.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge 52– 2023 yılında ÇŞİDİM ‘e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	2	1		1	0	0	0	8
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	2	1		1	0	0	0	8
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	%100	%100		%100				%100

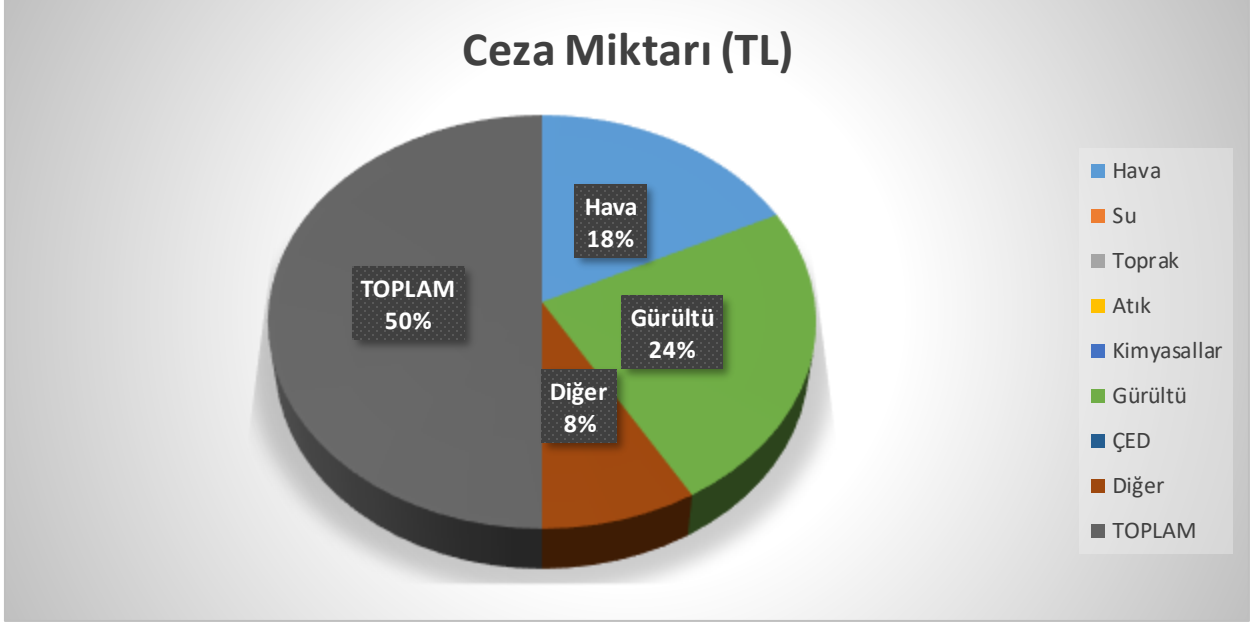

Grafik 22– 2023 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı
(Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

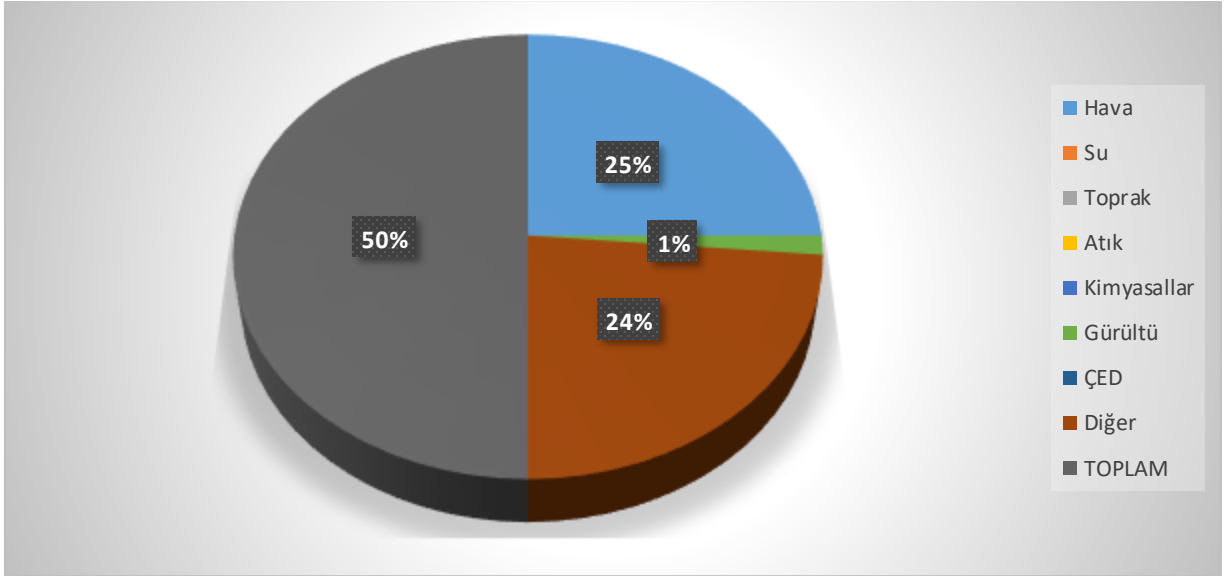
H.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge 53–2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı
(e-denetim yazılımı, 2024)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	108526,29					146576		51612	306714,29
Uygulanan Ceza Sayısı	18					1		17	36

Grafik 23– 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı (e-denetim yazılımı, 2024)

Grafik 24- 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı (e-denetim yazılımı, 2024)

H.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizde 2023 yılında herhangi bir işletmeye kapatma cezası verilmemiştir.

H.5. Sonuç ve Değerlendirme

Denetimler sonucunda ilimizdeki tesis ve işletmeler daha dikkatli ve hassas davranmakta bu konuda çalışmalarını titizlikle yapmaya çalışmaktadırlar.

Kaynaklar

Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

I. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

2023 yılı içerisinde 13 okulda 1328 öğrenciye,3 kurumda 158 kurum temsilcilerine,54 tane eğitim 1172 Kurum Personellerine ve 1 tane eğitim de toplam 35 tane vatandaşlara yönelik Sıfır Atık projesi hakkında eğitim verilmiş olup, Ayrıca 5 Haziran Çevre Haftası kapsamında 2000 adet iç mekan kutusu 500 adet şapka ve 6 adet bisiklet (yarışma düzenlenerek öğrencilere dağıtılmış) kamu kurumlarına ve okullara dağıtımı yapılmıştır.

Kaynaklar

Adıyaman Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü